У пошані до піонерів – лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 74125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 15. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го СІЧНЯ 1970 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 23, 1970 No. 15. VOL. LXXVII.

ДОПОМОГОВА АКЦІЯ УКРАЇНЦІВ ЗСА І КАНАДИ ДЛЯ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗЕМЛЕТРУСУ УКРАЇНЦІВ У ЮГОСЛАВІЇ НАБИРАЄ ІМПОЗАНТНИХ РОЗМІРІВ; ЗУАДК ВИСЛАВ ДО ЮГОСЛАВІЇ СВОГО ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА Й. ЛИСОГОРА ДЛЯ НАЛАДНАННЯ ДОПОМОГИ; МИТРОПОЛИТ СЕНИШИН, ПЛАСТ ТА ІНШІ УСТАНОВИ ПРОГОЛОСИЛИ ЗАКЛИКИ; УНСОЮЗ ПОЖЕРТВУВАВ ДАЛЬШИХ ДВІ ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ, „САМОПОМІЧ" ТИСЯЧУ.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 22 січня 1970

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ЛИНДОН Б. ДЖАНСОН 45 років займався політикою й громадськими справами і деколи не мав часу навіть добре виспатися. 20 січня 1970-го року минув рік, як він залишив Білий Дім і живе на своїй фармі в Тексасі, де переглядає документи з часів своєї президентури, яких всіх є 31 мільйон сторінок. На фармі живе пані Джансон та деколи ще дворічний внук Лин Нуджент. 20-го січня колишній президент і пані Джансон відвідали свою недавно народжену другу внучку Ніколю Мері Нуджент в шпиталі в Остіні, де перебувала і донька президента Джансона — пані Патрик Нуджент. Президент Ніксон пересилає своєму попередникові в Білому Домі інформації про світову й домашню політику.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ПЛЯНУЄ ЗБІЛЬШИТИ податок до соціяльного забезпечення від 1-го січня 1971-го року. Цей податок тепер платиться від заробленої суми до 7,800 долярів, а від 1971-го року його треба б платити від прибутків до 9,000 долярів. Тепер податок до соціяльного забезпечення становить по 4.8 відсотка від працедавця і від працівника, а від 1-го січня 1971-го року ця ставка мала б бути збільшена до 5.2 відсотка від обидвох сторін. Пропозицію Ніксона на збільшення цього податку має схвалити Конґрес, який збільшив пенсії пенсіонерам на 15, а не на 10 відсотків, як проєктував Уряд.

АСТРОНАВТИ З „АПОЛЛО 14" послуговуватимуться ручним двоколісним возиком, подібним до т. зв. рикши. До цього возика вони збиратимуть мінерали та ґрунт з Місяця, який привезуть на Землю, щоб його досліджували науковці. Цей возик приспішить працю астронавтам та вможливить їм зібрати більше матеріялу з Місяця. Астронавти матимуть більше гнучкий одяг, який дасть їм змогу бути рухливішими під час мандрівок по Місяцю. Вони зможуть залишитися на сателітові Землі довше як два дні і поза космічним кораблем зможуть бути на Місяці довше як шість годин за одним разом, бо досі вони були поза місячним модулем тільки 4 години.

ЗСА НЕ ВІДКЛИЧУТЬ з Европи своїх військ — заявив в минулий вівторок заступник державного секретаря Еліот Річардсон на форумі Чикаґської Ради для закордонних справ. Він признав рацію лідерові демократичної більшости в Сенаті Майкові Менсфілдові, що европейські члени НАТО повинні більші суми призначати на свої збройні сили, але водночас підкреслив неґативні психологічні наслідки відкликання американських військ на мораль союзників ЗСА в Европі. Найбільше військ ЗСА в Европі стоять в Західній Німеччині. Коли ж Західня Німеччина значно збільшила б свій військовий бюджет, то це відбилось би погано на її теперішніх примирливих заходах супроти Москви і її сателітів, заходів, що їх підтримує Америка, як більшу ґарантію миру.

У ТУРЕЧЧИНІ ВІЛЬНО леґально продукувати опій у сімох, на всіх 13, провінціях, але не вільно його експортувати. ЗСА доставили турецькій поліції гелікоптери, „джіпи" й інше приладдя вартости 3 мільйони дол. для успішної боротьби проти пачкарів опію. В столиці Анкарі відбулася нарада американських, французьких і турецьких фахівців у поборюванні торгівлі наркотиками. Найбільше наркотиків пачкарі перевозять з Туреччини до Франції, а відтіль до Америки.

Зустрілись у В'єтнамі

„Я і Гриць пишемо до Вас цього листа, бо думаємо, що Вам буде цікаво дещо про нас довідатись..." — пише в листі з 13-го січня до „Свободи" молодий вояк з В'єтнаму, Петро Теребецький. Його друг — Гриць Куць. Обидва вони належать до американського Корпусу Морської Піхоти і вперше зустрілися обидва на фронті у В'єтнамі. Гриць служить при піхоті і має скоростріл, а Петро стріляє з гармати. Обидва вони у В'єтнамі від трьох місяців. Гриць має 19 років. Його батьки, Іван і Марта Куці, живуть у Вест Гейвен у Коннектикат. Грицько належав до СУМА і танцювального ансамблю „Веселка". Разом з батьками він є парафіянином української католицької церкви св. Михайла в Ню Гейвені.

Петро має 21 років. Його батьки, Іван та Анастазія Теребецькі, живуть у Брукліні, де всі вони є парафіянами церкви св. Духа. Петро ходив до української католицької школи св. Юра в Ню Йорку та належав до Пласту.

Обидва юнаки-вояки, Петро Теребецький і Гриць Куць, написали до редакції в надії, що може інші українські вояки або українські дівчата „хотіли б написати до нас". Їхня адреса: Pfc. H. W. Kootz, Kilo 3/5, 1st Plt. Guns, FPO San Francisco, Calif. 96602.

Петро і Гриць на фронті у В'єтнамі

ПЛЯНУЄТЬСЯ СТВОРЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЗУАДК В ЮҐОСЛАВІЇ

Філядельфія. — Допомогова акція українців З'єднаних Стейтів Америки і Канади для потерпілих від жахливого землетрусу 5,000 українців в Юґославії, зокрема в місцевості Баня Лука й околиці, з кожним днем набирає більших і справді імпозантних розмірів. Після проголошення заклику белґрадського Архиєпископа Гавриїла Букатка та Президії Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців, негайно відгукнувся Український Народній Союз, виасигнувавши зі своєї каси на потреби цієї допомоги тисячу долярів, до яких опісля додано ще дві тисячі. Екзекутива Українського Конґресового Комітету зі свого боку проголосила заклик до українців в Америці, щоб складали пожертви на цю допомогу та сама дала добрий приклад, виасигнувавши на ту ціль зі своєї каси одну тисячу долярів. Про таку тисячну пожертву повідомила „Самопоміч" з Ню Йорку, а „Провидіння" проголосило пожертву 500 долярів. Рівночасно канцелярія ЗУАДК та редакції наших газет одержують численні повідомлення з громад про розгортання допомогової акції „в грошах і натурі" та пересилку потребуючим.

Архиєпископ Гавриїл Букатко

Й. Лисогір у Беоґраді

Як уже коротко інформовано, Екзекутива ЗУАДКомітету на своїх нарадах минулої суботи, 17-го січня, рішила вислати до Юґославії свого віце-президента і головного предсідника УНСоюзу Йосипа Лисогора для

Йосип Лисогір

перевірки потреб і можливостей та наладнання відповідної допомоги на місці. Раніше президент ЗУАДК д-р Володимир Ґалан відвідав відділ закордонної допомоги в Державному Департаменті у Вашинґтоні і там перевірив можливості використання американського апарату та американських устаткувань, зокрема транспорту, для допомогової акції для українців в Юґославії. На доручення Екзекутиви ЗУАДК, п. Лисогір відлетів до Юґославії у вечірніх годинах в понеділок, 19-го січня, і вже наступного дня, у вівторок о год. 3-ій по полудні мав прибути до Беоґраду в Юґославії. Була можливість, що під час короткої зупинки в Мюнхені до нього долучиться та поїде разом з ним (директор Европейського Представництва ЗУАДК п. М. Рудко. В Юґославії вони, в порозумінню з американською амбасадою та Владикою Букатком і за згодою юґославських властей відвідають знищені землетрусом терени Баня Луки та околиць, щоб на місці перевірити і встановити потреби і можливості допомоги потерпілим. Раніше вже інформовано, що на інтервенцію ЗУАДК американська допомогова кооператива КАРЕ вислала на руки Владики Букатка для розподілу між потребуючими 200 накривал. Посилка відійшла з Ню Йорку на кораблі „Савана" 12-го січня. Рівночасно Екзекутива ЗУАДК поробила заходи, щоб п. Й. Лисогір під час свого, заплянованого на який тиждень, побуту в Юґославії мав до розпорядження відповідну суму грошей, якщо була б негайна потреба наглої допомоги, зокрема медикаментами чи приміщенням у шпиталях хворих. До головних завдань п. Й. Лисогора в Юґославії буде перевірка можливостей створити там Представництво ЗУАДК, яке б дальше плянувало допомогу.

Вістка від Владики Букатка

Одержавши пожертуваних УНСоюзом перших тисячу долярів та повідомлення про висилку накривал і про широку організацію допомогової акції в Америці і Канаді, Владика Букатко — згідно з одержаними від нього інформаціями — негайно звернувся до парохів сімох найбільш потерпілих від землетрусу місцевостей: Баня Луки, Дервенти, Прнявору, Черовлян, Деветіни, Лісні та Козарак із закликом, в якому м. і. сказано: „Повідомляю Вас, Дорогі Отці, що на мою відозву в справі землетрусу в Баня Луки та околиці наспівають уже відгуки від установ і поодиноких наших братів-добродіїв. У зв'язку з тим негайно з парохіяльним комітетом зробіть список усіх потерпілих, шкоди і втрати, беручи під увагу насамперед тих, які найбільше потерпіли. Подайте точні імена і адреси, скільки членів має родина та кількома словами наведіть, що кому найбільше потрібно: відбудова хати, одяг, накривала тощо. При першій нагоді приїду до Вас і на місці огляну ситуацію в кожній парафії. Списки адрес, включно зі своєю, та повідомленням скільки є шкоди на церквах, каплицях і парафіяльних домах прошу слати ..." і т. д.

Відгомін з громад і від громадян

Канцелярія ЗУАДК і редакції українських газет, між ними „Свобода", одержують кожного дня багато всіляких запитів щодо допо-

(Закінчення на стор. 5)

ЗАКЛИК ПРО ПОМІЧ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ В ЮҐОСЛАВІЇ, ЯКІ ПОТЕРПІЛИ ВІД ЗЕМЛЕТРУСУ

Слава Ісусу Христу!

Високопреподобні і Всечесні Отці, Преподобні Сестри, Високоповажані Члени церковних і народніх товариств, Дорогі в Христі Брати і Сестри!

Довідуємося з листа ВПреосв. Архиєпископа Кир Гавриїла Букатка, що в наслідок трясення землі 26 і 27 жовтня 1969 року, Баня Лука і довколишні села, де розташовані сім українських католицьких парохій, зазнали величезні матеріяльні шкоди. Українські католицькі церкви, парохіяльні доми і приватні доми лежать у румовищах. Найбільше пошкоджень зазнали місцевості Баня Лука і Лішня. В одній і другій оселі треба буде будувати церкви і парохіяльні доми. В інших місцевостях треба буде переводити конечні ремонти церковних будинків. В приватних домах мури частинно повалені, дахи розкриті. Бідні люди позбавлені й цього трішки, що мали. Нема приміщення, одягу, взуття, всього бракує.

ВПреосв. Архиєпископ Кир Гавриїл Букатко, якого ми мали нагоду вітати і гостювати між нами кілька років тому, звертається до всіх Українців у вільному світі про поміч для нещасних жертв землетрусу. Ось тими словами він звертається до Вас: „В імені Божої любови апелюємо до свідомости всього українського загалу. Стукаємо до сердець усіх людей доброї волі — не забувайте в потребах братів своїх рідних у найтяжчих злиднях і життєвих потребах".

Наш нарід був завжди чутливий на недолю нещасних людей. Як пожежа навістила деяких людей, та знищила все їх майно, то люди з різних сіл й околиць спішили з поміччю нещасним погорілим людям. Вірю, що це співчуття на людську недолю не загасло в наших серцях. Тому прошу в імені тих нещасних жертв землетрусу: прийдіть з матеріяльною поміччю чимскоріше, бо зима в тамошніх околицях дуже сувора. Скоротім терпіння тамошнім людям нашими щедрими пожертвами. Апелюю до сердець усіх Священиків, Українців католиків і до всіх народніх і церковних організацій: допоможіть своїми щедрими пожертвами помогти в нужді бідним страдальцям. Будьте милосердні, а Бог буде для вас милосердний!

З цього приводу Митрополичий Ординаріят заряджує надзвичайну збірку, яку доручає всім Священикам Філядельфійської Архиєпархії перевести її в неділю, 25 січня 1970 року, на всіх Богослуженнях. А переведені збірки негайно пересилати до Митрополичої Канцелярії у Філядельфії, щоб чимскоріше передати цю поміч потерпівшим від землетрусу.

Благословення Господнє на Вас!

† **АМВРОЗІЙ, Митрополит**

Філядельфія, січень 1970 р.

Головна Пластова Булава закликає пластунство допомогти жертвам землетрусу в Баня Луці

Ню Йорк. — Найвищий провід Українського Пласту в усьому світі — Головна Пластова Булава проголосила за підписами свого голови пл. сен. Юрія Ференцевича та секретаря Олександри Юзенів заклик до всіх пластунів і пластунок сповнити Другий Головний Обов'язок Пластуна: допомогти українцям, що потерпіли від землетрусу в Баня Луці й околиці. У зверненні проголошено:

„На заклик українського Архиєпископа у Юґославії Гавриїла Букатка та Світового Конґресу Вільних Українців, уся зорганізована українська спільнота у вільному світі розпочала акцію допомоги нашому українському населенню в Юґославії, що потерпіло від землетрусу в околиці Баня Луки.

Український Пласт, в заложенні якого стоїть поміч другим, повинен у цій акції вести перід і бути прикладом для інших.

Тому закликаємо Крайові Пластові Старшини негайно поробити відповідні заходи, щоб пластуни і пластунки в поодиноких станицях включилися в усі способи допомоги українському населенню в Юґославії за вказівками, що є в українській пресі та що їх подають центральні українські установи.

Ми певні, що багато із Вас, Дорогі Друзі та Подруги, спонтанно взялися самі до цього діла й тому просимо звітувати нам із Вашої акції, щоб ми могли зробити підсумки, в який спосіб та наскільки українське пластунство у вільному світі допомогло жертвам землетрусу."

Новонайменованому судді Карсвеллеві закидають расистські погляди

Ірвінґтон, Джорджія. — В понеділок 19-го січня президент Ніксон найменував на суддю Найвищого Суду ЗСА Гарролда Карсвелла, який мав би зайняти опорожнене місце після резиґнації Ейба Фортаса. Сенат відкинув був номінацію судді Гейнсворта тому, що його уважав за противника тієї ліберальної політики, яку тепер здійснюється до неґритянського населення. Та три дні по номінації Карсвелла преса пригадала його промову під час виборчої кампанії в 1948 році, в якій він заявляв, що керувався і завсіди керуватиметься „засадами про вищість білої раси". Ця промова була надрукована в тодішніх часописах, але Карсвелл заперечує, що він таке сказав. Він заявив на радіо: „Катеґорично відкидаю і заперечую ці слова, які не репрезентують моїх поглядів".

ВЕЛИКИМИ ВРОЧИСТОСТЯМИ ВІДЗНАЧАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

З головної Канцелярії Українського Конґресового Комітету Америки повідомляють:

22 Січня це радісне свято для всіх українців. В цей день проголошено Незалежність Української Народної Республіки в 1918 році, а рік пізніше — Соборність Українських Земель.

Ці дні відзначають Українські Громади в ЗСА рікрічно урочистими академіями, концертами чи бенкетами. В наміренню Українського Народу у всіх церквах служать Богослужби, а в цьому році молитву в Палаті Репрезентантів в дні 27 січня відчитає Вп. о. Монс. Ярослав Данильчук і того ж дня Конґресмени в Палаті Репрезентантів, а Сенатори в Сенаті виголосять промови в обороні поневоленої большевиками України.

Президент УККА проф. Л. Добрянський відручним листом звернувся до всіх Сенаторів і Конґресменів з проханням, щоб вони зложили свої заяви і промови, що американська опінія є проти поневолювання свободолюбних народів, а в тім і України.

Нижче подаємо список наших громад, в яких відбудеться відзначення актів 22 Січня:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Свято влаштовує Комітет Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Ню Йорку в дні 25 січня 1970 року, в залі Фешен Інституту, — початок о год. 4-ій по полудні. Програма у виконанню молодих сил. Доповідь виголосить молодий науковець д-р Володимир Стойко, — проф. Мангеттен Каледжу. У мистецькій частині виступлять: дівочий хор „Веснівка" з Торонта, під дириґентурою п-ні Квітки Зорич - Кондрацької і танцювальна група „Верховинці" при Осередку СУМА ім. Т. Чупринки в Ню Йорку, під керівництвом О. Ґензи. Того ж дня в українських Церквах Ню Йорку будуть відправлені Урочисті Служби Божі в наміренні Українського Народу.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Свято Незалежности і Соборности України відбудеться заходами Відділу УККА, в суботу 24 січня в авдиторії школи Бенджамін Франклін, початок о год. 7-й вечером. Святочну промову виголосить співучасник Українського Відродження в 1917-1920 роках Митрополит УАПЦ Архиєпископ Мстислав. Проклямацію Українського Дня на стейт Пенсилвенія відчитає заступник Губернатора Р. Бродерик. В мистецькій частині виступлять місцевий чоловічий хор „Прометей", під дириґентурою М. Длябоги, бандуристи ОДУМ-у під проводом інж. Гурського, як рівно ж відбудеться спільна рецитація молоді з місцевих осередків: ПЛАСТУ, СУМА і ОДУМ-у. Губернатор Пенсильвенії і посадник Філядельфії проголосили 22-го січня Днем Української Незалежности і в тому дні на капітолі і ратуші повівали українські синьо - жовті прапори поруч зоряних американських.

ДІТРОЙТ, МИЧ. — Відзначення Роковин Січневих Актів у Дітройті підготовив Святочний Комітет, зложений з представників обох Відділів УККА: Метрополітального і Дітройт Схід-Гемтремк, очолений інж. Василем Колодчином. Відзначення відбудеться у формі концерту в неділю, 25 січня у Фіцджералд Гайскул, початок о год. 3-й по полудні. У вокально-мистецькій частині виступить найкращий ансамбль з Торонта „Прометей" і „Діброва" під дириґентурою Василя Кардаша. Ці хори у складі понад 120 осіб є організовані при Осередку СУМА в м. Торонто. Головну промову виголосить б. Ген. Секретар СКВУ Микола Павлюк.

Святочний Концерт попереджуватиме піднесення українського національного прапору на ратуші Дітройту, 22-го січня та підписання проклямацій Українського Дня на терені стейту Мишиґену Губернатором та Мейорами Дітройту й інших міст в поблизу, де живуть українці.

ЧИКАҐО, ІЛ. — Святочна академія буде влаштована Лігою Американців Українського походження в неділю 25-го січня 1970 р. в авдиторії Шопена, початок о год. 3:30 по полудні. Промову виголосить проф. Іван Вовчук. Мистецьку частину виповнить рецитаціями, сольовими виступами Капеля Бандуристок Осередку СУМА ім. Орлика з Дітройту під управою маестра Петра Потапенка. Міжкомбатантський Комітет під головуванням Богдана Кашуби візьме участь у святкуваннях і відбуде свій вояцький апель.

БОСТОН, МАС. — Заходом Відділу УККА, українська громада в Бостоні відзначить 52-гу річницю Української Державности академією в неділю, 25-го січня ц. р., в годині 4-ій по полудні, в залі української православної громади св. Андрія при

(Закінчення на стор. 6-ій)

В Обурні підготували великий концерт на відзначення Дня Української Державности

Обурн, Н. Й. — В авдиторії „Вест гайскул" у суботу 24 січня о год. 7:30 відбудеться великий концерт на відзначення 52-ої річниці проголошення 4-го Універсалу Директорії УНР. Виступлять: танцювальна група під керівництвом студента Мирона Благого, хор „Сурма" із Сиракюз, під дириґуванням Зенона М'якого, місцевий мішаний хор „Боян" і жіночий октет „Чайка", якими дириґує Петро Длябога. Концерт спонзорує новостворена організація Об'єднання Українців Обурну, речником якої є Л. Сосновин, котрий повідомив, що ОУО виявила бажання стати членом місцевого Відділу УККА. В танцювальній групі М. Благого виступають 80 осіб, віком від 6 до 20 років, а сам керівник часто виступає з відомою Танцювальною групою сумівців під проводом хореографа Олега Ґензи. М. Благому допомагає в тренуванні молодих танцюристів студентка Галина Лев, також вихованка О. Ґензи.

СВОБОДА SVOBODA UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Баланс подорожі Егню

Однаково приятелі, як і противники теперішнього американського Уряду, а зокрема віце - президента Спіро Егню, одностайно признають, що перша самостійна місія, з якою президент Ніксон вислав за кордон свого заступника, пройшла дуже успішно. Це не була тільки формальна куртуазійна візита до 11-ох країн Південної Азії й Океанії, ані відпочинкова прогулянка. Місією Спіро Егню було розвіяти острах південноазійських і далекосхідних приятелів і союзників Америки, що, відкликаючи ступнево свої війська з В'єтнаму і відмовившись в „доктрині Ніксона" від висилання за кордон своїх бойових військ, Америка „відвертається спиною" до Азії й Далекого Сходу. Байдужість Америки супроти долі азійських і далекосхідніх країн була б однозначною з поштовхом комуністичному Китаєві до імперіялістично - агресивної політики супроти них. Хоча Філіппіни, йдучи за прикладом Америки, відкликали з В'єтнаму свою невеличку військову частину, вони стривожені можливістю перемоги комуністів у В'єтнамі не менше, як Ляос чи Тайленд (Сіям) або Маляйзія, Сінгапур, Австралія і Нова Зеляндія.

Спіро Егню, підкреслюючи, що доктрина Ніксона кладе натиск в першу чергу на конечність усіх країн власними силами боронити свою волю, водночас запевняв, що Америка є тихоокеанською державою і тому не може виректися тихоокеанського обширу. Він потверджував вірність Америки існуючим союзам і союзницьким зобов'язанням, а водночас терпеливо з'ясовував, що не слід утотожнювати заяви різних конґресменів і сенаторів, різних пресових коментаторів, із державною американською закордонною політикою. Із розмов з лідерами відвіданих ним країн Спіро Егню виніс теж для себе науку, що не слід брати надто поважно те, що вони говорять публічно у своїх заявах, бо ті заяви дуже часто мають тактичний характер з уваги на опозицію в їхніх країнах, а міродатним є те, що вони кажуть „приватно", в чотири ока з офіційним репрезентантом Америки. Ось так, можна не раз почути від них заяви проти американського „втручання" в азійські справи, але в приватних розмовах ті самі азійські державні мужі стривожені можливістю „відходу" ЗСА з Азії.

Тому Спіро Егню мав рацію, коли, вернувшися з тієї подорожі, ствердив, що повага південноазійських і тихоокеанських країн супроти Америки велика і питома вага Америки в тому обширі — незаступна. Невеличкі демонстрації комуністів і пацифістів, які в деяких країнах відбулися з приводу приїзду туди американського віце - президента, тільки скріпили певність, що ці групи становлять в тих країнах таку саму меншість, як в Америці, і не мають впливу на державну політику. Спокій і байдужість, з якими Егню зустрічав вибрики демонстрантів, піднесли його і Америки престиж в очах тамошніх урядів і суспільств. Егню вистерігався промовляти буде-де від себе і на кожному кроці давав зрозуміти, що він є тільки висланцем президента Ніксона. Він підкреслив цим ще раз, що у її закордонній політиці голос має тільки Ніксон.

Вислід подорожі Спіро Егню важливий не тільки для затіснення взаємин між ЗСА та їх азійськими й тихоокеанськими приятелями, але й на внутрішньому терені Америки. Зріс персональний престиж Спіро Егню, як людини, яка успішно вивчає міжнародні проблеми і виявляє дипломатичний хист у своїх розмовах з президентами, прем'єрами та міністрами. Безповоротно минулися дні, коли значна частина американської преси висловлювалась про Спіро Егню легковажно, іронічно, з саркастичними дотепами на його адресу. Його гострий виступ проти довговолосих демонстрантів та ліберальних інтелектуалів, які їм потурають, і пізніша гостра критика на адресу частини американської преси та радіо - телевізійних передач примусила опозиційних звітодавців і коментаторів призадуматись і змінити тон. Теперішня подорож Спіро Егню висунула його в перший ряд державних мужів ЗСА.

Президент Ніксон вислав був уже Спіро Егню репрезентувати його на крайовій конференції губернаторів. Популярність Егню зросла в країні настільки, що — за вислідом опитового бюра — рядові громадяни ставлять його на третьому місці, зараз після Ніксона й проповідника Біллі Ґреґема. Передбачають, що Егню відіграє поважну ролю в передвиборчій кампанії цього року в користь різних кандидатів, як також у користь республіканського виборчого фонду. Коли під час виборів 1968 року можна було читати, що вибір Спіро Егню на віце - президента був „помилкою" Ніксона і що Егню буде „тягарем" для нового Уряду, то тепер ясно, що Спіро Егню — атут Ніксона.

Ярослав Курдидик

ПОРАЗКА ЗАХОДУ В АФРИЦІ

В разумінні політичного статусу Біяфра перестала існувати, як незалежна і самостійна держава. Коли тепер із перспективи часу оцінювати хід подій, то дійсно існувала вона, як каже французький коментатор П. Буньє, „всупереч мілітарній і стратегічній логіці, при деякій допомозі її приятелів, тільки завдяки геройству всього населення".

Яке майбутнє 10-мільйонового народу цієї країни, який два з половиною роки здержував навалу 50 мільйонів модерно озброєних ніґерійців, що нагадувала навалу Москви з півночі на Україну, яка кривавилася у війні, не маючи жадної підтримки збоку Заходу? Бо Захід, а в першу чергу Англія і Франція, у своїх політичних розрахунках виключав розчленування Російської імперії.

Комуністична преса широко писала про „нашу всебічну політичну, моральну і матеріяльну допомогу" в приборканні сеціоністичної Біяфри, яку, мовляв, підтримували фашистсько - реакційні кола, прикриваючись харитативно - релігійними вивісками. А звітодавці військових місій сателітних держав, що були у близьких стосунках з ніґерською армією, подавали, що пацифікацію Східньої Провінції Ніґерії можна було б закінчити за кілька місяців, якби її мешканців не озброювали чотири вороги Ніґерії — Франція, Республіка Південної Африки, Португалія і Родезія.

За цю „провину" виключено вище згадані держави від будь - якої допомоги жертвам війни. А допомагати доведеться чимало. Із заклику, що його підписали чільні політичні й церковні діячі Західної Німеччини, промовляє жахлива дійсність: теперішнє положення в Біяфрі порівнюють вони з трагедією, яка зустріла жидів за панування Гітлера в Европі.

Але варто подивитися і за куліси допомоги Біяфрі збоку Франції, Південної Африки, Португалії й Родезії, які опинилися на „чорному списку" диктатора Ніґерії, генерала Якуба Ґавона. Вище згадані держави, а передусім Франція і Республіка Південної Африки допомогли зорганізувати Біяфрі її власну армію, яка з кількох тисяч добровільців - партизанів зросла до 100-тисячної збройної сили.

Вистачить кинути оком на мапу, щоб побачити, які труднощі мусіли переборювати ці дві держави, постачаючи оточеній з усіх сторін ніґерськими військами Біяфрі зброю і амуніцію. Зі звітувань журналістів, які постійно перебували у Біяфрі, виходить, що регулярним військам Ніґерії вдалося посуватися вперед, а згодом і осягнути перемогу над біяфрійськими військами тільки завдяки їхній неспівмірно чисельній перевазі, а також перевазі у важких гарматах, бомбовиках і танках, які доставляла Москва, перевазі у панцерних возах, вантажних автах, машиновій легкій і важкій зброї, яку доставляли англійці. Важким бомбардуванням, обстрілом з важкої артилерії і танків зрівняно з землею всі осередки спротиву біяфрійців. Згодом, коли територія Біяфри почала звужуватися, сила натиску і вогню щораз збільшувалась. Коли ж зайнято символічну столицю Біяфри, Овері і розорано останнє летовище — звичайну дорогу, яку вдалося голіруч перебудувати на причальну летунську біжню, — дальший спротив виявився безвиглядним.

І все таки неймовірними виглядають зусилля французів і південних африканців, які ночами доставляли військово - технічні матеріяли, перекидали сотні своїх інструкторів, забирали на вишкіл біяфрійців. Кожного місяця діставала Біяфра десятки тонн амуніції, машини для виготовлювання і направи легкої зброї, не згадуючи про сотні базук, тисячі скорострілів та машинових пістоль.

Чому якраз ці чотири держави допомагали Біяфрі у здержанні її самостійности? Розрахунок тут був продиктований політично - стратегічною конечністю: через допомогу Ніґерії комуністи намагалися посередньо поширити й закріпити свої впливи на континенті Африки, а вище згадані держави намагалися спинити їх просування і підтримували тих, які ставили цьому спротив. Така сама ситуація була колись і в Катанзі. Щоправда, війська ОН ударемнили її сецесію, але щасливим збігом обставин вони спаралізували просякання туди комунізму.

Принцеса Кекілія Бурбон-Парма, яка з рамени Мальтійського Ордену очолювала в Біяфрі один із найбільших таборів утікачів, крізь який перейшло їх коло 700 тисяч, каже, що за приблизними підрахунками допомогових організацій самих тільки членів племені Ібо зрушено з місць їхнього постійного поселення 7-8 мільйонів. Якась третина цих людей ще довго ховатиметься у пралісах з остраху перед розправами за службу в біяфрійській армії, в її адміністрації або просто за приналежність до цього племени. Чимало з цих втікачів втікає поза межі Ніґерії, і це створює нові політичні ускладнення, нові переселенчі проблеми.

Деякі африканські держави, настрашені прикладом Ніґерії, починають і в себе вводити драконівські закони. З Гани, яка прийняла на своїх 8 мільйонів мешканців майже четверту частину здебільша політично - опозиційних чужих елементів, почали масово висилати їх до країн їхнього попереднього замешкання. Самих тільки ніґерійських громадян назбиралося в Гані понад 800 тисяч, мешканців Горішньої Вольти — 185 тисяч, Слонової Кости — 150, Тоґо — понад 200 тисяч. Окрему проблему створюють 150 тис. ватусі, які втекли із Рванди, рятуючись від переслідувань панівного там племени багутів. 50 тисяч азійців намагається позбутися Кенія. А в Бельгійському і Бразенвільському Конго, де зростає міжплемінна ворожнеча, військо тим тільки й зайняте, що приборкує криваві повстання.

К. Крупський

„РОСІЯ: НАДІЇ ТА ПОБОЮВАННЯ"

(1)

Ця публіцистична праця, опублікована видавництвом Сімон енд Шустер у Ню Йорку в 1969 р., належить до тих праць, автори яких намагаються допомогти зберегти російську комуністичну імперію. Автор Александер Верт помер у Парижі, коли ця його остання книжка друкувалася.

А. Верт написав біля двох десятків книжок про Росію, Францію та Англію. Найбільша його праця „Росія у війні 1941-45" була опублікована в Ню Йорку 1964 року. У „Свободі" я вказував на те, що в цій книжці присвятив він цілі розділи війні в Україні, але називає бійців УПА „бандитами" і виявляє неприховану ненависть не тільки до українських націоналістів, але й до українського народу в цілому.

Александер Верт народився в Росії в 1901 р. В 1922 р. еміґрував до Англії, де став одним з чільних журналістів, дописуючи до англійських і французьких газет. Під час другої світової війни був кореспондентом БіБіСі в Совєтському Союзі, а після війни жив з родиною в Парижі.

По війні Верт декілька разів відвідував СССР, подорожував по ньому, був запрошений до Москви на відзначення 25-ліття закінчення війни. Там був нагороджений. А в 1967 р. ще раз їздив до Москви, щоб підписати договір на публікацію своєї книжки „Росія у війні 1941-45".

Ці короткі дані дають відповідь на те, чому Верт у цій своїй книжці з такою неприязню ставиться до українського спротиву Москві. Він кількакратно підкреслює, що українці для Росії це те саме, що шотляндці для Англії, з тією різницею, що українці — більше „відсталі".

В своїй останній книжці Верт виявив також ненависть до Америки. Описуючи совєтські осяги в ділянці індустрії, шкільництві, житлового будівництва та медичної опіки, він гостро критикує ці ділянки в Америці. Отже, ми знайшли відповідь на те, чому Верт понижує український нарід: це робили й роблять всі російські шовіністи. Але не знаходимо відповіді на те, чому промосковські шовіністичні та протиамериканські книжки друкуються в ЗСА? Чи в СССР побачила б світ книжка, в якій автор захвалював би американську систему, а ганив московську? Хто і для якої цілі сприяє поширенню в Америці книжок подібних до книжки Верта?

Вже на вступі до своєї книжки Верт (він залюбки вживає назви „Росія" замість „совєтські" і т. п.) заявляє, що Росія має величезні осяги і цим доказала, що комуністична система таки діє „без економічних криз і безробіття".

На його гадку, росіяни мають здоровий погляд на гроші, яких вони не вкладають до банків, а зуживають на купно одного або другого авта, „дачі", нового одягу і т. п. Вони є великими патріотами своєї країни, „найбільшої у світі країни допомоги з її 34 мільйонами пенсіонерів, з безплатною медичною опікою та безплатною освітньою системою".

Верт признає і слабі сторони совєтської, чи пак „російської" системи, як, наприклад, в ділянці аґрикультури, але зараз же підкреслює, що те „недомагання" неспівмірне з осягами. Маючи велике число високоосвічених фахівців, Росія легко дасть собі раду з такими недомаганнями.

На Заході, пише автор, часто чуємо про економічне „німецьке чудо", але захвалювачі того чуда забувають, що було воно доконане з допомогою Пляну Маршалла, а Росія відбудувала свою економіку власними силами. Верт не згадує про те, що Франція отримала з Пляну Маршалла вдвоє більше, як Німеччина, але французи ніякого чуда не доконали.

Свою книжку починає Верт „тезами" Центрального Комітету, виданими з нагоди 50-ліття „жовтневої революції". Колись, пише він, я не звернув би уваги на цей довжелезний, монотонний та шаблюновий документ, але тепер рішив приглянутись йому ближче.

Цитуючи ці „тези", Верт подає свої коментарі, при чому схвалює суттєве, а критикує маловажне. Банальний зміст і ф о р м а „тез" пригадують совєтську дійсність. Більша частина з них звучить загальниково, неначе з розрахунком на всякі політичні можливості, але Верт в більшості погоджується з їхнім змістом.

Сантимент к о л ишнього втікача з Росії до свого хоч і гіршого, бере верх. Він навіть оправдує терор Сталіна тим, що з поміччю того терору зіндустріялізовано відсталу Росію і зроблено її відпірною на німецьке завоювання. Верт уважає, що на Заході перебільшують число жертв сталінських концтаборів. Перебуваючи в Совєтському Союзі в роках 1941-48, він ніяк „не міг встановити" числа арештованих і засланих, бо воно „хиталося" між 2 і 5 мільйонами. Повернувшись на Захід, Верт чув „неймовірні" числа, які хиталися між 10 і 20 мільйонами, але скоро „відкрив" причину такого перебільшення: книжка „зрадника" Віктора Кравченка, опублікована в 1946 р. п. н. „Я вибрав свободу".

Під час останніх відвідин Москви Верт вибрався на пікогулянку до К у н ц ево і по дорозі запізнався „з дуже інтеліґентним і ввічливим" пенсіонером, який, як виявилось, перед емеритурою був командантом одного з концентраційних таборів. Верт не думає, щоб такі люди, як цей „добряга", робили якесь зло іншим людям.

(Продовження буде)

Леся Лисак

АВТО І КОНИК

Юліян був добрим водієм. Упродовж п'ятнадцяти років їзди автом не мав ні одного прикрого випадку. Та ось зовсім несподівано, зовсім по - дурному трапилося...

Був недільний ранок і Юліян їхав до церкви. Якраз випав сніг і вулиці були ще не прочищені. Було ховзько, і тому Юліян їхав повільніше, як звичайно. Був уже близько церкви, вже її бачив, коли раптом авто сховзнулося вбік. Може під снігом була верства льоду, може вулиця була нерівна. Він же ж їхав поволі, обережно — і ось в наступній секунді його авто вдарило об авто, що стояло біля хідника...

Авто Юліяна була непошкоджене, зате на тому, що стояло біля хідника, зарисувалася вгнута лінія і відірвався кусок металевого обрамування.

Юліян висів із свого авта, оглянув шкоду. Оглянувся кругом. На вулиці не було нікого, ніхто не йшов, не їхав. Ніхто не бачив, що трапилося.

Юліян був схвильований. Цей рід схвилювання розуміють тільки ті, що самі провадять авто. Це в першу чергу обурення на якусь невидиму силу, що спричинила випадок. Бо коли б він їхав швидко чи необережно — ну, тоді мав би жаль до себе самого. Алеж він знає, що їхав так, як треба. Він навіть зробив те, що робиться в таких випадках: почав скермовувати своє авто в сторону протилежну від тої, до якої воно котилося, але нічого не помогло.

Юліян подзвонив до дверей хати, перед якою стояло авто, в яке він ударив. Вийшов якийсь старий чоловік. „Чи це ваше оте чорне авто на вулиці"? — спитав Юліян. — „У мене немає авта", — пробурмотів старий і затріснув двері.

Юліян постояв ще кілька хвилин біля пошкодженого авта. На вулиці не було нікого. Він вийняв з кишені олівець і записник. Видер одну картку і почав писати своє прізвище.

Вгнута лінія на пошкодженому авті нагадувала шрам на тілі. Віддертий кусень металу неначе колов його, під його тіло. В голові вертілася думка: „Це буде коштувати, це буде досить коштувати, а в тебе ж тепер обмаль грошей"...

Юліян зім'яв у руці недописаний листок паперу, вскочив до свого авта. Ще раз оглянувся навкруги: на вулиці не було нікого.

Він прийшов до церкви із запізненням. Йому видалося, що всі на це звернули увагу. І враз з тим йому чомусь видалося, що всі вже знають, що трапилося.

Відкинув цю думку як недоречну. Ніхто не бачив, ніхто не знає і не знатиме. Та чому йому так соромно, так ніби він учинив щось дуже погане?

Не було мови про те, щоб Юліян міг помолитися. Він щораз більше хвилювався, щораз більше поринав у стан, який межує з захитанням рівноваги. Йому таки здавалося, що всі люди в церкві дивляться на нього і не думають ні про що інше, як про те, що він розбив авто — і втік...

Він пробував відігнати від себе ці думки. „Це смішне. Такі випадки трапляються щоденно, багато разів на день. Я не зробив цього навмисне. Їхав обережно. Це саме могло трапитися кожному водієві, що проїздив попри те авто. На моє нещастя, трапилося мені. А втім, власник авта напевно має забезпечення..."

Юліянові видавалося, що Богослуження протягається страшенно довго. І він почував себе неначе був фарисеєм, який за позірною молитвою приховує погані вчинки. Не чекаючи на кінець Богослужби, він швидко встав з місця і вийшов. І знову видалося йому, що всі в церкві звернули на нього увагу.

Він хотів був піти до свого авта, але якась сила тягла його в противний бік, де стояло те, що він його ушкодив. Юліянові пригадався відомий вислів, що злочинця тягне на місце злочину, і він гірко посміхнувся. Він сподівався, що за той час, як він був у церкві, хтось уже забрав своє авто. Але воно все ще стояло, і відірваний кусник металу викликав фізичний біль.

„Ні, я не буду платити за цю шкоду! — подумав Юліян. — Ніхто не бачив, ніхто не знатиме".

Та враз, невідомо як і звідкіля, виринуло зовсім вже призабуте пережиття. Юліянові було тоді чи не п'ять років і він ходив до дитячого садка. І там серед різних забавок був малий дерев'яний коник, який йому дуже сподобався. Коли ніхто не бачив, Юліян сховав його в кишеню і приніс додому. І бавився ним цілий день. Ясно, він узяв його для себе, і в нього не було наміру віддати його садочкові. І тоді побачила коника мати й почала випитувати, звідкіля його взяв. Юліян признався, але швиденько додав, що ніхто не бачив і ніхто про це не знатиме. Ніхто. Але мати сумовито заперечила: „Люди не знатимуть, але ти завжди знатимеш про це. І Господь знатиме". І звеліла повернути забавку. І він її повернув.

Це все пригадалося Юліянові в одній короткій хвилині, такій короткій, як був його випадок. І тоді він без надуми вирвав другу картку з записника і написав своє прізвище та число телефону. Коли ж тільки переступив поріг хати, телефон уже бренчав. Жіночий голос говорив у ньому: „Дякую, що ви були такі чесні й призналися до шкоди. У мене якраз немає ніякого забезпечення"...

Коли Юліян відклав слухавку, йому все ще було боляче, але це вже був зовсім інший біль...

В КИЄВІ БУДУВАТИМУТЬ ДРУГУ ЧЕРГУ ПІДЗЕМНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ

Київ. — Випереджаючи київську місцеву пресу, московська „Правда" з 15 січня сповістила, що „вже затверджене проєктне завдання на будівництво другої черги Київського метрополітену". Нова лінія під назвою Куренівська - Червоноармійська йтиме від „Червоної площі" до Горіхівських ставів, її довжина понад 10 кілометрів, на яких збудують вісім зупинкових станцій. Прокладання нової лінії розпочнеться цього року, але „Правда" інформує, що „через 5 років перша дільниця нового напрямку поєднає густо населений район Подолу з головною магістралею міста". Виходило б, що будування першої дільниці триватиме п'ять років. „Проєктувальники складають плян прокладення підземних трас до нового житлового масиву „Оболонь".

І. М. Новосівський

„ВІДІРВАНІ ЛИСТКИ" КОРНИЛА ЛАСТІВКИ

(2)

У боротьбі за існування Максим усвідомив собі, що всупереч високим ідеалам комуністичної доктрини, в реальному їх здійсненні, в СССР, людина в цілості знеособлена й її особисті здібності, як і вона сама, є власністю „колективу". Людина втратила свою вартість. „Вона стала безвартісною річчю" (26), „стала конякою, що її хазяїн держить для праці й використовує кожну силу" (29), бо тут людина не належить виключно собі самій". Її сила, хист і знання, — „це державна власність" (38). І взагалі, ввесь Совєтський Союз є „суворою машиною без людської теплоти" (38). В Україні зродились несамовиті відносини. „Люди не радо ставали на бесіду, дивились недовірливо, заєдно оглядалися, недоговорювали, говорили нещиро, вимушено". Цю психологічну зміну залишив по собі терор проти мільйонів р о з куркулених, розкулачених та організований кремлівською верхівкою голод (39).

На донос Максим попадає під арешт. Його розповідь малює жахливу картину совєтського слідства й правосуддя та мук людини в т. зв. „поправних установах". Арештанти, як цілість, були жалюгідною істотою у лахміттях, що конає за дротами. „Те, що, доконано на цих людях, було убивством не тільки самого тіла, але й знасилування самої душі" (53). Ясно, що коли вибухла совєтсько-німецька війна, арештанти не були рівнодушними до німецького окупанта. Тому при наборі до армії в таборах — у карний відділ, що мав іти в передовий вогонь — кожний арештант голосився, але не всіх брали (55). Максима приймають і в той спосіб він перестає бути „номером". Він хотів „сповнити свій обов'язок не для того, щоб рятувати радянську владу, тільки, щоб стати в обороні своєї країни перед наїзниками" (56). Згодом він усвідомлює собі, що бореться не за „родіну", а за свою матір Україну (59). У його роздумуваннях над зударом совєтської і гітлерівської систем він розумів, що „кожна з них бажає свого противника знищити, щоб тільки самій остатися на світі". Для них люди — тільки знаряддя ідей. Коли б так цих людей роздягнути з обмундирувань і без прапорів пустити проти себе, вони б себе розпізнали як людей, і побраталися б (58).

Збігом обставин Максим з н а й ш о в с я на відтинку фронту, що переходив через село, де він залишив, перед арештом, дружину і дітей. Він шукає їх та знаходить повішеними німцями. І це в той час, як він перед хвилиною випускає живим німецького вояка, який скрився був у ліску. „Від тоді серце моє закам'яніло. Я не був більше людиною, тільки знаряддям смерти. Щоб відімстити смерть моєї подруги і дітей, я нищив безпощадно ворога, де тільки його стрінув", — каже Максим (72). Його відтинок фронту докотився до Відня. І тут розгортається перед нами грізна картина останніх хвилин розпачливої оборони німців і розгулу „визволителів" Відня. Сам письменник переживав це „визволення"! „У напіврозвалених домах державлися німці... На сходах, по коридорах почалася різня... Бились кольбами, різались ножами... Хто був спритніший, того був верх... слабший і менше зручний мусів гинути" (76). А потім приходить прочищувальна картина від решток схованих оборонців, і годинників та інших цінних речей. „Для нас не було стриму, так як годі стримати лявіну, що посувається з гір, і трощить, валить все, що їй на шляху". „Совєтські солдати вривалися до домів, до підвалів, грабували що тільки попало під руки, насилували жінок" (75). „По вулицях рідко стрічалися жителі міста, вони замикалися перед нашими солдатами, як перед ордою дикунів" (82). „Тепер мені стало соромно". (82).

У прочищувальній акції, з жадобою пімсти, брав участь також Максим. Але людські почування беруть у ньому верх. Материна наука „будь добрий" пригадалася йому. „Мій погляд впав на діти, що перелякані ховалися за матір'ю — і я зжахнувся. Спустив до долу свій машиновий пістоль... Не міг... Я ж людина... маю душу... Замість, щоб завдати цим переляканим істотам смерть, я... вийняв з сумки боханець хліба, дві консерви і кинув поміж дітей" (78).

Зіткнення людини „совєтського хову" з новим духово-культурним кліматом вільного світу висуває для неї силу комплікованих проблем, розв'язку яких автор кладе в уста свого героя Максима. А в першу чергу відношення Церкви до моралі. Цеж основна проблема свідомої людини, її сумління. Максим вступив з цікавости до церкви, а вид малюнку „Христової проповіді" серед великої товпи народу викликає у ньому глибокі рефлексії, міркування. Він бачить, що глибоку науку Вчителя — „любіть ворогів ваших" товпа слухала, але не розуміла її, не розуміє її людство й до сьогодні, ця наука недосяжна для його умів. І Максим приходить до висновку, що істотним у християнській науці — це любов до ближнього (82).

В з а г а л і, повість „Два шляхи" у мистецькій формі розглядає цілу низку життєвих конфліктів, зроджених „соціялістичними перетвореннями" та дає на них відповідну розв'язку. Цей короткий розгляд не дає нам можливости спинитися хочби над всіми важливішими з них. А тому радимо любителям українського мистецького слова прочитати ту цікаву повість. Бо в українській літературі небагато творів з подібною тематикою.

Щодо символічних нарисів, то тут можна послатися на вияснення самого письменника. Кожний з нарисів символізує критичне положення українського народу, але тон автора мажорний, вихід з положення не безнадійний. З нього прозирає динамічність думки, сильна віра в перемогу правди. Ця життєдайна віра дає силу до перемоги скованого льодовими снігами українського національного організму.

Ластівка є мистцем в орудуванні мистецьким словом, його мова барвиста й соковита. Для прикладу наведемо тут тільки одну алітераційну фігуру з малюнку громовиці-бурі: „Небо закуталось у непроглядну чорну кирею. Темряву прошивали блискавичні зигзаки, немов вогняні шаблюки. Незабаром заревіли рокоти громів ревом розлюченого звіра" (95). Це хвилюючий зоровий образ, а рівночасно й слуховий, музика мистецького слова.

„Відірвані листки" справді вартісний літературний твір, вартий того, щоб з ним і його автором ближче познайомитись.

(Кінець)

Омелян Цісик

З ПОЖОВКЛИХ ЗАПИСОК СТАРОГО СЕРЕДНЬОШКІЛЬНИКА

Замість вступу:

Ці рядки не мають на меті подавати автобіографічних даних автора. Мені радше хотілося б зберегти в пам'яті деякі направду важливі відтинки на полі шкільництва, зберегти від забуття цінні сторінки нашого національно - культурного росту, якого учасником доводилось мені колись бути...

І ще сьогодні, на схилку віку, віджживають спомини про „Зелену Буковину", про Чернівці і про нашого любого професора д-ра Степана Смаль-Стоцького, який нас, своїх студентів, навчив читати і розуміти як слід Шевченка. І це уміння ми понесли між молодь, а я до гімназії в Кіцмані.

У Кіцмані, на Буковині, (1910 - 1918).

Світлій пам'яті мого директора д-ра Агенора Артимовича.

Кіцмань — у тому часі властиво село, дарма, що було повітовим містом. Жителів не багато — може 5.000. Поруч партерових домів можна ще було стрінути селянські стріхи. Кілька одноповерхових урядових будинків, староство, суд, податковий уряд, пошта... Дві шестиклясові народні школи, сільсько-господарська школа, а серед села на просторій толоці вибудовано великий двоповерховий будинок: нашу гімназію. Велика православна церква, невеличка під лісом греко-католицька, римо - католицький костел. Залізнича станція на шляху Заліщики-Лужани-Чернівці. Ріки нема. Поблизу ліс, терен підноситься до Суховерхова з одного до Валяви з другого боку, вгору. Тижнево один торговий день. Населення: рослі дядьки („бадіки"), парубки, войовничі, ноша дівчат гарна, мальовнича Старші жінки носять на головах „фези", які покривають відповідно зав'язаним рушником. Ця оселя поставала колись безперечно з осілих зайшлих елементів, між ними деякі турецького і татарського походження. Деяка частина уходців з Придніпрянщини. Освіта населення низька, національна свідомість незначна, і то тільки серед молодшого покоління.

Кіцмань, обрамований з одного боку лісом, робив симпатичне враження, маломіських брудних вулиць з безліччю брудної, чужоплемінної, дітвори не було... Рільбар Михайло Гаврилко при першому його прибутті до Кіцманя сказав: „Нагадує мені мій Миргород".

І ось у цьому-то Кіцмані довелося мені працювати учителем гімназії. По 5-літніх студіях з українїстики і германістики на університеті в Чернівцях у 1910-му році одержав я посаду „суплента" (тимчасового учителя) в „Ц. К. Державній Гімназії" в Кіцмані. По приїзді на місце праці я зголосився до директора гімназії, д-ра Агенора Артимовича, який „з місця" зробив на мене враження небуденної, непересічної, інтелігентної, високо-культурної людини.

Гімназія в Кіцмані, заснована, мабуть, 1904 або 1905 року, стала згодом дуже цінним виховним культурно-освітнім осередком на просторі між Прутом і Дністром. Першим її директором був Сергій Шпойнаровський, професор гімназії в Чернівцях, свого часу відомий як перекладач Шевченка на німецьку мову. Після смерти дир. Шпойнаровського наші, черновецькі міродатні чинники, головно проф. Ст. Смаль-Стоцький, оглядалися за відповідним кандидатом на той важливий пост. Вибір впав на д-ра Агенора Артимовича, учителя латинської і грецької мови й літератури в Першій Гімназії (німецькій) в Чернівцях, рівночасно асистента професора латинської мови в черновецькому університеті, д-ра Гільберга. — Одначе згадані чинники здавали собі справу з того, що перед Агенором Артимовичем на пості директора стоять немалі труднощі: він дуже слабенько володів українською мовою, і загалом в українських колах у Чернівцях був мало знаний. Його батько, невисокий залізничний урядовець поблизу Черновець, скоро помер, мати-вдова залишилась з двома синами: Агенором і Адріяном. Мала, дрібна, непоказна жінка — взяла виховання своїх двох синів на свої горем прибиті плечі. Вона не тільки посилала їх до гімназії, але разом з ними „вчилася". Дуже талановитий Агенор вибився на першого учня: всі кляси переходив з відзначенням, так само здав „матуру". Опісля університетські іспити складав з відзначенням, з надзвичайним успіхом зробив докторат. Був промований на доктора філософії „суб аусспіціїс імператоріс", за що одержувало кілька подібних щасливців перстень „від цісаря", як нагороду і признання. З тим перстенем являвся наш директор в часі якихось надзвичайних парад.

Особа директора: постава і вигляд непересічні: високий, худорлявий, поважний, в рухах енергічний, але опанований, говорить виразно, не за-скоро. Зір фасцинуючий: темно-сині сталеві очі, якими проникає свого співрозмовця. в дискусії змушує до глибшого вникнення в справу. Правдомовний, не терпить викруту, ненавидить брехні й облуди. Відмінний від пересічного буковинського „русина". Солідний науковець, знаменитий філолог і філософ. Знає мови: крім німецької, англійську, трохи італійську. Його українська мова зраджує, що нею він не говорив з дитинства. Вона вивчена, справляє йому певні труднощі, які він одначе з часом переборює.

Як управитель і учитель, вимагає від своїх учителів солідної праці і належного підготовання до кожної лекції. Часто відвідує учителів при їх навчанні, головно молодших. На учительських конференціях дає дуже цінні і продумані завваги.

Жив наш директор самітно, з дбайливою і господарною мамою. Часом навідувався до них, брат — учитель математики й фізики в учит. семінарії в Чернівцях.

Директор Артимович перейняв свій пост управителя гімназії в Кіцмані мабуть у травні 1910 року. За його попередника, Шпойнаровського, панував в гімназії офіційний німецький „дух", як у всіх тодішніх школах на Буковині. Зараз після призначення скликав директор конференцію учителів, на якій сеньйор учительського збору, проф. Гошовський, сказав привітальну промову, висловлюючи в імені учительського збору радість, що школа має нового управителя, гімназія буде тепер гарно розвиватися. Цю промову виголосив наш сеньйор „по традиції" в німецькій мові. У відповідь на це привітання директор сказав: „Мої Панове! Я дуже тішуся, що бачу таких молодих професорів, і ми будемо гарно працювати. Тут переходить на німецьку мову, виправдуючи себе, що він ще не зовсім плинно говорить по-українськи: він зі щирого серця дякує за привітання, але його вразило, що його привітали німецькою мовою. Ми ж українці, між собою, тож мусимо послуговуватися на наших зібраннях українською мовою. Враження було надзвичайне! Слова директора несподівані і майже „революційні", для деяких членів учит. збору непривичні. Де ж таки! Представник уряду, ц. к. Шкільної Ради, на офіційній конференції звертається до учительського збору в українській мові та заповідає уживання цієї мови під час майбутніх урядових чинностей.

Директор послідовно і пляново взявся до дальшої „українізації": закликав нас кількох українїстів, дав нам цілий „оберемок" німецьких друків-формулярів і казав нам їх перекласти на українську мову. — І зараз з початком шкільного року передав опікунам кляс шкільні дневники з українським друком, а над дверми кляс появилися нові таблички: Кляса І. А, І. Б, І. В... і т. д. — замість дотеперішніх: А., В., С.. Як глибоко сягала в тому часі ц. к. австрійська урядовщина, видно з того, що були між нами такі учителі, яким ця інновація не подобалася (українці!); але дир. Артимович на це не звертав уваги, а далі поступав послідовно, згідно, видно, зі своїм продуманим пляном.

Згідно з урядовими приписами і дотеперішньою практикою, навчання відбувалося в двох мовах: українській і німецькій. По-українськи вчили крім української мови, математики і латинської мови, всі інші предмети по-німецьки. У директора була тенденція дальшої українізації навчання, одначе він цього прямо не міг зробити. Це було б самовільне рішення, за яке центральна влада була б його потягнула до урядової відповідальности. Він, поступаючи обережно і розумно, „знайшов" на це інший спосіб. На учительських конференціях „ганив" у деяких учителів „необізнання" з розпорядками влади відносно уживання рідної мови учнів при навчанні предметів у чужій мові. І цитує дослівно дотичні параграфи з урядових розпорядків, у яких сказано, що при навчанні в чужій (німецькій) мові повинен учитель для вияснення учням і кращого зрозуміння матеріялу послуговуватися рідною мовою учня. На запит декого з учителів, у якому розмірі це робити, відповів: це лишається дано учителеві, він, мовляв, знає, як у даних випадках діяти. Ці директорські вказівки помало входили в практику. Українською мовою почали послуговуватися при навчанні в таких предметах, як історія і географія, пізніше інших... найдовше держалася німецька мова при навчанні грецької мови. Це, впрочім, у великій мірі, залежало від наставлення даного учителя. Ця „самовільна" українізація була „горою" толерована, тим більше, що після поділу Красвої Шкільної Ради на національні секції середні школи очолював і візитував українець, інспектор Антін Клим, який „примикав очі" на цю „аномалію".

Завдяки енергійному і розумному проводові та доброму доборові учительського збору гімназія в Кіцмані виросла на важливий і цінний осередок української культури. Численні учні напливали не тільки з недалекого Подністров'я, але із інших галицьких гімназій, з яких польська влада викидала за „політику" (агітація при виборах, праця в сільській читальні, нелегальні самоосвітні гуртки... тощо).

Учительський збір стояв на висоті свого завдання.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Координаційний Комітет Українських Комбатантських Організацій міста Ню Йорку при праці

Значення і праця Координаційного Комітету Комбатантських Організацій являються дуже важними, коли взяти під увагу, що суспільне і політичне життя Української Громади великого Ню Йорку досить складне.

Тут живуть бувші вояки різних формацій та армій із різних часів, які належать до відмінних середовищ і груп. Це докладно бачив Ініціятивний Комітет ще в 1966 році, який рішився створити якусь спільну організацію у виді Координаційного Комітету. 14-го грудня 1966 року уложено правильник, який подає ціль і завдання Комітету: „Об'єднювати членські організації на аполітичній і надпартійній загальноукраїнській базі побратимства зброї в боротьбі за спільну ідею визволення для цього, щоб: а) Координувати їхню діяльність у ділянці відзначування всенародніх історичних подій. б) Плекати серед українського громадянства, головно серед молоді, культ борців за волю Соборної України. в) Плекати і поглиблювати серед членства членських організацій духа солідарности, побратимської солідарности та дружніх взаємин на базі вояцької традиції".

До Координаційного Комітету увійшли комбатантські організації в Ню Йорку: 1. Об'єднання Бувших Вояків Українців в Америці, 2. Братство Українських Січових Стрільців, 3. Українсько - Американські Ветерани, — Пост ч. 7, 4. Товариство кол. Вояків УПА ім. ген. Тараса Чупринки, 5. Об'єднання кол. Вояків УПА в ЗСА, 6. Українське Вільне Козацтво, 7. Товариство Запорожців ім. полк. Петра Болбочана, 8. Братство Вояків 1-ої Української Дивізії Української Націон. Армії, 9. Броди-Лев, Інк., Братство Охорони Воєнних Могил і Культу Поляглих та 10. Католицькі Ветерани при українській катол. церкві св. Юра. На цих Загальних Зборах 16 квітня 1969 вибрано нову управу, яку очолила Станиця 1-ої УД УНА, у такому складі: Д-р Семен Федюк — голова, п. Андрій Боднарчук — заст. голови і секретар (обидва з Братства 1-ої УД УНА), п. Григорій Яремчук — касир (Броди-Лев), д-р Іван Козак — пресовий референт (ОбВУА). Члени Управи: п. Іван Хома, п. Іван Дмитрик (УПА), п. Іван Ділай (УПА ім. ген.-хор. Тараса Чупринки), п. Володимир Хміль (7-ий Пост Укр.-Амер. Ветеранів). Контрольна Комісія: полк. Петро Содоль-Зілинський (Т-во Запорожців ім. полк. Болбочана), п. Осип Стеткевич (Братство УСС) і п. Мирон Заліпський (Броди-Лев).

Нова Управа негайно взялася до праці і успішно відсвяткувала Свято Поминок 30 травня 1969 року.

Зеленосвяточний Поклін Героям України, Перед Могилою-Пам'ятником на оселі УРСоюзу „Верховина" у Глен Спей 1-го червня 1969 року, заслуговує на спеціяльну увагу. Після Богослужень і Панахид в укр. катол. і правосл. обрядах, відбулося складання вінців перед Могилою - Пам'ятником та святкова програма. Учасників Свята привітав голова Координаційного Комітету д-р. С. Федюк. Промовляли: ген. штабу, ген. полк. Павло Шандрук, гол. командир Укр.-Амер. Ветеранів у ЗСА, п. В. Дубець, та голова Красвої Управи Б-ва 1-ої УД УНА в Канаді, п. Володимир Гузар. Зворушливою хвилиною було передання голові Координаційного Комітету українського національного прапора, вояком Володимиром Степаняком, який як сержант Армії ЗСА, воював під знаменем цього прапора в боях у В'єтнамі. Цим актом п. Володимир Степаняк засвідчив постійне і нерозривне побратимство українського Вояцтва без огляду на різниці віку і армії.

Слід ще згадати, що напередодні цього свята в суботу 31-го травня відбувся на оселі „Верховина" святочний бенкет на пошану ген полк. Павла Шандрука із приводу його 80-ліття. Численні представники від Братства 1 - шої УД УНА, які прибули на цей бенкет, взяли участь у Зеленосвяточних Поминках і це ще більше піднесло величавість Свята. За це Управа Координаційного Комітету складає їм сердечну подяку.

Неначе на закінчення діяльности Управи Координаційного Комітету за рік 1969 відбулося Свято Зброї Свято Покрови, або як його також називають, Свято УПА. Його відсвятковано 6-го грудня 1969 року у великій залі Українського Народного Дому в Ню Йорку. Програма Свята була багата і цікава.

Управа Координаційного Комітету Українських і Українсько - Американських Комбатантських організацій.

Український православний день у Філядельфії

26-го жовтня 1969 р. при українському катедральному соборі св. Володимира заходами Філядельфійського Деканату Української Православної Церкви влаштовано свято з нагоди тисячоліття з дня смерти св. рівноапостольної Княгині Ольги — володарки Руси - України.

Це урочисте відзначення очолив Блаженніший Владика Іоан, Митрополит Української Православної Церкви в ЗСА в сослуженні шістьох священиків.

Був чудовий осінній день. Вірних зібралось понад 300 душ з усіх парафій, на чолі з священиками. Всім хотілось почути слово Владики та вшанувати своєю присутністю тисячолітню пам'ять св. Княгині Ольги.

О год. 4 в церкві - катедрі почалась урочистість. Змістовне слово до вірних про св. Княгиню Ольгу виголосив Блаженніший Владика Іоан. Княгиня Ольга, сказав Владика, — перша християнка українського князівського роду проторувала шлях для християнства в Русі-Україні, що його завершив її внук князь Володимир Великий, охрестивши ввесь український народ 988-го року Божого. Державницький розум Княгині Ольги, її дипломатичний хист створили грунт для розквіту Київської княжої Руси - України. Княжа доба в нашій історії, багата своїми героїчними поєтатями, створила свою культуру і Україна стала славною державою того часу.

Після слова Владики був віделужений урочистий Молебень Митрополитом Іоаном в сослуженні священиків, а катедральний хор своїм чудовим співом прикрасив це Свято.

По закінченні молебня настоятель катедри і філядельфійський Декан о. Митрат Степан Біляк запросив усіх присутніх до церковної залі на бенкет - концерт.

Парафіяльні сестриці та членкині У.П.Ліги, невтомні бжілки, як при всякій оказії, були готові до принят-тя численних гостей. Після молитви і благословення Владики гості сіли за святочні столи.

Доповідь про „Святу Рівноапостольну Княгиню Ольгу" виголосив о. Митрат Степан Біляк. В своїй доповіді він схарактеризував Княгиню Ольгу як державну діячку, її значення в нашій історії, закликав до збереження історичних цінностей, ніколи не забувати християнських чеснот, ними керуватися в житті і завжди бути в першу чергу християнами.

Найвища мораль — це віра Христова. Ставши християнкою княгиня Ольга переродилась, відкинувши всі основи поганської віри, що в той час були дуже жорстокими.

Немов продовженням та ілюстрацією до доповіді була поставлена невеличка сценка „Каяття і сповідь княгині Ольги" — уривок з п'єси „Помста княгині Ольги" Маргарити Пилипчук. Перед сценкою відповідне пояснення сказала п-ні О. Піддубна. Ролю княгині Ольги виконала п-ні Надія Савчук, а ролю священка п. Іван Праско. Їм належали заслужені бурхливі оплески слухачів. Підготовка й оформлення костюмів належить сестрицтву св. Ольги при парафії св. Покрови в Філядельфії.

В наступній точці програми полились чарівні звуки нашого національного інструменту - бандури у виконанні юних одумівців під керівництвом п. інж. П. Гурського. Вони виконали три пісні, а присутні нагородили їх гучними оплесками.

На закінчення програми був виступ молодих танцюристів - членів Української Православної Ліги при катедрі св. Володимира. В українських строях, в червоних чобітках вони з великим піднесенням виконали декілька народніх танців. Присутні довго не хотіли відпустити молодих танцюристів зі сцени, рясно оплескуючи їхній виступ.

Враження від свята велике. Ще присмнішим воно було тому, що серед дорослих було чимало молоді.

Хочеться висловити подяку організаторам, отцям Деканату, господарям катедри св. Володимира та виконавцям і побажання влаштовувати подібні імпрези частіше. Чистий прибуток з Українського Православного Дня призначено на Фонд Студентів Богословів і на Пенсійний Фонд Духовенства.

О. П.

Вистава „Білосніжки" в Чикаґо

Повна заля дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з зацікавленням слідкували за ходом акції у п'єсі-казці про князівну Білосніжку, опрацьованій за текстом проф. Володимира Радзикевича. Цю казку вивели на сцені СУМА юні актори дитячого театрального гуртка при 29-ім Відділі СУА в Чикаґо під мистецьким проводом Роми Турянської при співпраці проф. Ірини Голубовської (хореографія), Орисі Покорної (музична ілюстрація) та пань Ванджура й Андрушко (адміністрація). Вдалим помислом було введення перед початком вистави, а потім в антрактах казкарки - розповідачки (Марійка Слободян), яка в казковім стилі подала глядачам передісторію подій та пояснювала ті моменти акції, які не могли бути показані на сцені. Поруч таких дійових осіб, як князь, княгиня-мати, княгиня-мачуха, князівна та князенко, увагу захопленої авдиторії приковували до себе барвисті гурти то живих квітів, то лісових звіриків, то карлики й ціла персоніфікована природа, яка співчувала недолі сироти Білосніжки й намагалася їй помогти.

Як і слід у п'єсі для дітей молодшого віку, діялоги й репліки були короткі, зате стільки само часу й уваги віддано стилізованим танкам і хороводам. Ясно, що з цього погляду велика частина тягару підготови спочивала на плечах проф. Ірини Голубовської, яка веде в Чикаґо вже кілька років школу танку. Шкода, що ця школа не мала можливости взяти замітнішу участь у виставі з тієї причини, що кількість українських учнів у цій школі незначна. При численнішій участі наших дітей школа, поєднуючи своє програмове навчання з підготовою точок для прилюдних виступів, могла б бути дуже помічною в улаштуванні дитячих вистав.

Розуміємо труднощі, з якими стрінулися аранжери, підготовляючи з більшою кількістю дітей цю виставу, яка вимагала чимало часу, терпеливости і праці і збоку матерів, що водили чи возили дітей на проби, шили костюми й приготовляли все, що треба. Численна авдиторія підтримала виховні зусилля проводу 29-го Відділу СУА, даючи заохоту до дальшої праці в цій ділянці. Чимало скористали юні виконавці, збагачуючи знання української мови. Автор цих рядків мав нагоду перевірити вплив вистави на авдиторію в розмові з найавторитетнішим в такім випадку „критиком" — дворічним хлопчиком через тиждень після вистави. Хлопчик дуже добре пам'ятає зміст п'єски, розказав про хитрощі „баби Яги" з яблуком (так він назвав недобру мачуху — до речі, одну з найліпших виконавців на сцені, Уляну Роздольську) і заявив, що тієї баби „не любить". Доказ, що п'єска мала виховний вплив, формуючи етичний світогляд малих глядачів та уявлення про добро і зло.

Початок зроблено, а початок, як кажуть, половина цілого. Головне, щоб не зневірюватись труднощами, які в міру розгортання праці будуть щораз менші. Але які зусилля для збереження молодого покоління завеликі?

Р. Завадович

КОЛО 8-ОХ МІЛЬЙОНІВ ДІТЕЙ В ШКІЛЬНОМУ віці не навчаються в школах добре читати, як це ствердила окрема Дорадча Комісія при Департаменті Здоров'я, Освіти й Добродійности. Ці 8 мільйонів дітей становлять 15 відсотків всіх дітей у шкільному віці в цій країні. Причиною цього явища те, що при навчанні користуються невідповідними методами. Ця Комісія рекомендує призначити 52 мільйони долярів, які треба б видати впродовж найближчих трьох років на те, щоб в Департаменті Освіти працювала окрема комісія, яка займалася б випрацьованням нової методи читання та вишколом інструкторів читання.

Баляс автором іконостасу в Лос Анджелесі

Українська католицька громада в Лос Анджелесі може бути гордою, бо тутешня церква збагатилась недавно розкішним іконостасом, та мистецьким оформленням вівтарної частини, що їх виконав наш відомий мистець Володимир Баляс.

Праця над цим проєктом тривала зверх року, Баляс мав не легке завдання, бо будинок нашої церкви не новий, ще й поганенького архітектурного характеру. Щоб побороти архітектурні недоліки розв'язка мусіла бути сильна - домінуюча.

Мистець рішив ужити українського барокко з багатою, золоченою різьбою та неовізантійськими іконами, що годиться з українськими традиціями церковного мистецтва. Вівтарна стіна, що завершує головну наву (приблизно 35 стіп в ширину і 25 стіп у височінь) працьовито і вміло розписана. Заложення вповні симетричне із старо-українською стилізованою орнаментикою, та чітким зображенням ангелів, що творить фон для багатого іконостасу із його характерними частинами, на які складаються „Деісусні Чини" із симетрично розположеними зображеннями апостолів, ангелів, та святих, — і архітектурно - скульптурна частина, що служить як оформлення для ікон. На окрему увагу заслуговують „Царські Врата" з традиційними рослинними елементами виноградної лози, колосків збіжжя та іконами чотирьох євангелистів в овальних рамах. Ворота, та їхня багата надбудова зі зображенням „Тайної Вечері" замітні ще тим, що усю різьбу виконував він власноручно, з повним відчуттям форми та знанням техніки. Як відомо, долотне мистецтво того рода в Америці майже вже не існує.

Святилище теж замітне величнім, багато орнаментованим живописним заложенням. Мистець вживає лукових форм і мотивів, щоб прямокутній стіні надати ілюзії візантійського склепіння. Простір закивотної стіни виповнює стояча постать Богородиці, обведена українською стилізованою орнаментикою, що її Баляс майстерно вживає, мабуть, щоб злагіднити суворість візантійського стилю. В загальном в цілості домінує свобода в рухах і обличчях святих та лагідність у стилізації одягів, що власне характеризує неовізантійський стиль.

Питомі Балясові багатство графічних форм, чіткість рисунку, живий кольорит, та рівновага цілої композиції складаються на вдалий результат: очі вірних не мандрують по бічних стінах під час Богослужби, бо їх приковує багатство кивотної частини церкви.

Поважний вклад праці при виконанні іконостаса треба признати П. Марцінові, який виконував столярсько-конструкційну роботу. Його високоякісне знання цього діла у великій мірі причинилося до повновартісного завершення цілости.

Ще раз тут слід відмітити та привести за примір українську громаду в Лос Анджелесі, що обстояла вагу традиційного мистецького оформлення нашої церкви і цим іконостасом задемонструвала вартість нашого релігійного і національного надбання.

Тарас Козбур,
інж. архітект

З нових видань на релігійну тему

Недавно з'явилась невеличка праця на релігійну тему відомого душпастиря, о. протопресвітера Анапія Теодоровича з Австралії під заголовком „Пояснення до Божественної Літургії", її внутрішній зміст та символіка. Надрукувало цю працю видавництво „Праця й Життя", церковно-громадського квартальника Української Автокефальної Православної Церкви в Австралії, Сідней 1969 року.

Ця невеличка праця, всього в 16 сторінок, з зовні не вабить ока читача, бо напечатана циклостилем, біднењка обкладинка та дешевий папір, але ця праця надзвичайно багата змістом, легким стилем, зрозумілим для кожного читача.

Особливо зміст цієї праці заслуговує надзвичайної уваги і являється необхідним матеріялом для кожної релігійної людини, як православної так і грекокатолицької. Автор зумів в звичайний простий спосіб і ясними словами подати матеріял в мистецькій формі.

В багатьох місцях проглядає містицизм в описі божественних слів чи священнодій Літургії, але головне те, що подано в брошурі чисто богословський матеріял в звичайнім зрозумілім слові, а разом з тим глибоко зворушливим та проникаючим у глибини душі і серця кожного побожного християнина.

Праця ця о. протопресвітера А. Теодоровича корисна і необхідна для кожного члена нашої Української Православної Церкви, і було б бажаним, щоб вона була передрукована та розповсюджена між нашими православними громадами.

Д-р проф. о. Юрій Шумовський, Ню Йорк

Жертводавці Українського Музею-Архіву в Клівленді

Під час 17 літньої безінтересовної праці для збереження матеріялів для майбутнього покоління час від часу надходять такі несподівання, яких годі не згадати.

В минулому році Дирекція Народного Дому в Клівленді, за ініціятивою дир. М. Левицького, подарувала музеєві оригінальні погруддя Тараса Шевченка й Івана Франка, долота світлої слави Олександра Архипенка.

Другу несподіванку зробив невеликий гурток пластунів „Кажани" в Клівленді, які зложили 75 долярів на потреби музею. Підписалися: Павло Кузьмин — голова і Павло Фединський — писар. Для молоді — це королівський дар тим більше, що це зробили з власної ініціятиви.

Третім щедрим жертводавцем є мистець-графік Олександер Канюка з Мінеаполісу. Він прислав в дарунок 16 своїх графік і акварель, щоб їх продати в користь фонду купна дому.

Новим жертводавцем був артист-маляр Микола Анастазієвський, який подарував великий олійний образ: „Початок і кінець", різьблений альбом зі своїми багатокольоровими листівками, альбом рисунків артиста-маляра Лева Геца та кілька кольорових репродукцій своїх праць.

На початку листопада артистка-малярка Надія Сомко в Ню Йорку надіслала свій великий твір олійними фарбами у гарній рамі: „Иду на ви" (князь Святослав).

Всім жертводавцям Управа Музею складає щиру подяку.

Л. Бачинський

4-ий список жертводавців на Кам'янець Подільський Фонд

(Поступлення після березня 1969 року)

У квітні: І. Громик $-20.00, І. Романюк $-96.31, Ф. Нагайко $-100.00.

У травні: А. Мірошніченко $-3.00, Ю. Іванченко $-5.00, С. Бартко $-25.00, Л. Шевчук $-3.00, І. Щербаневич $-100.00.

У червні: З. Узоніва $-10.00.

У липні В. Пакуляк $-8.00, М. Боровський $-25.00.

У серпні: В. Пакуляк $-8.00, К. Рибалка $-5.00, М. Чорнокосинський $-10.00.

У жовтні: С. Стацюк (Австралія) $-27.00, о. П. Шпірук $-10.00.

У листопаді: М. Битинський $-10.00, У. Заваликут $2.00, П. Трембовецький $-5.00.

У грудні: В. Пакуляк $-10.00.

Разом — $-482.00.

Давніше у Кам Под. Фонд зібрано $-1.465.66.

Фінансовий реф. Кам. Под. Фонду проф .Замша,
Голова К-ту Т-ва Подолян при УВАН арх. М. Кравчук

З ПОЖОВКЛИХ ЗАПИСОК СТАРОГО СЕРЕДНЬОШКІЛЬНИКА

(Закінчення зі стор. 3-ої)

Були це молоді люди, працездатні, обов'язкові, а їх працею керував визначний, розумний і тактовний управитель. Праця „горіла"! Це мало додатній вплив на учнів, які теж пильно працювали. До того Кіцмань, мале містечко, в якому всі себе знали, не давало учням нагоди байдикувати, гаяти час... по якихсь „спелюнках", бо таких не було. Де учень не з'явився б, усюди було його видно!

На високому поземі стояло навчання української мови. Учителі-україністи, учні проф. Ст. Смаль-Стоцького, творили неначе україністичний кружок, у якому вибивався на перший плян учитель Микола Равлюк зі Снятинщини. Ми часто сходилися, читали, дискутували, розгортали методичні і дидактичні пляни. Учні дуже багато читали, їх лектуру ми контролювали: вони звітували з прочитаного на окремих сходинах. Для учнів була до розпорядимости досить велика бібліотека. Так само учительська бібліотека була гарно дібрана; в окремій кімнаті зі столиками сходилися ми часто... як давніше в україністичнім семінарі.

На цьому місці хочу згадати учителів, які в тому часі працювали в нашій гімназії: Микола Равлюк, Василь Гладкий, Павло Дяків та автор цих споминів (українська мова), Лев Рудницький (історія та географія), Е. Вацик і И. Доспіль (математика і фізика), Галензовський, Войнович, Мигалюк (філологія), Гошовський (природа)). Катехитами були: для гр.-католиків о. Аполоній Сімович, для православних о. Петро Катеринюк.

Хоч ми, учителі, всі жили згідно і по-товариськи відносилися до себе, то одначе між „галичанами" і „буковинцями" і тут, на цьому терені, був якийсь прихований не то антагонізм, радше якийсь холод, якесь більш офіційне — менш товариське відношення.

Серед зловіщих грюкотів глухого грому з далекого Балкану... зближався 1914-ий рік, століття народин Шевченка. Створено організаційний комітет, який мав за завдання підготовити свято. Поминувши пропоновані доповіді та організацію музичних точок концерту, наша гімназія на чолі з директором рішила в вестибулі шкільного будинку уміст ити пам'ятник Шевченкові. В тому часі жив у Чернівцях, на еміграції, різьбар Михайло Гаврилко. Ми з ним умовилися, спровадили його до Кіцманя, улаштували йому мешкання і харч; він взявся до праці — і помалу таки з кіцманської глини виростало з півтора природньої величини погруддя Шевченка. У свій час відбулося величаве свято, атракційним моментом, якого було відкриття пам'ятника в нашій школі. Але небавом вибухла війна, царські полчища зайняли Буковину, окупували гімназійний будинок, в деяких кімнатах держали коней, все понищили, пам'ятник Шевченка розторощили на дрібні куски, а в природничому кабінеті повипивали (дослівно!) всякі „жабівки", „ящірівки" і інші „настоянки".

Під час війни науки, розуміється, не було. Директора Артимовича покликали до війська і він служив, як простий вояк, при „загальному ополченні", коли пізніше москалі уступили, управляв гімназією в Чернівцях, а як урухомили навчання в Кіцмані, управитилем став червонецький проф. Теофіль Бриндзан. Це було, мабуть, щойно в 1917-му році. Але небавом (листопад 1918) зайняли Буковину румуни. При кінці листопада заарештували декого із чільніших громадян Кіцманя, але небавом випустили. Гімназія ще зо два місяці животіла, але по Різдві 1919 р. виарештовано всіх визначніших українців в Кіцмані, завезено до Чернівець і нібн інтерновано. Гімназія перестала існувати!

Непересічна, небудення особа директора Артимовича заслуговує не тільки на згадку: його слід поставити шкільної молоді... Він із поруч найкращих педагогів-вихователів та будівничих нашого середнього шкільництва, як Цеглинських, Недільських та інших. Що більше, Артимовичеві приходилося самотужки, без нічиєї помочі, розбудувати нову гімназію, вирощувати нових учителів і нових середньошкільних юнаків, відмінних духом, ідеалами від тодішніх їх сучасників серед буковинської середньо- завзяттям неофіта серед українських буковинських „одновірців" тодішньої традиційної, в основному від українства далекої, австрійсько-німецької середньої школи. Кіцманецька гімназія „дихала" якимось іншим духом, як її молодша „сестра" у Вижниці, як аналогічні середні школи в Вашківцях і в Сереті, не згадуючи зовсім про черновецьку утраквістичну гімназію. Це не був припадок, що в 1914-му році багато кіцманецької гімназійної молоді зголосилося в ряди Січових Стрільців.

Дир. Артимович, людина в силі віку, повна енергії (нар. 1879 р.), потрапив серед нової для нього української гущі увійти в неї та зрозуміти її душу. Серед буковинських українських послів та політиків не мав щирих симпатиків. Він був за прямолінійний і за розумний, щоб ступати в їхні сліди, щоб їм приплескувати і здобувати собі популярність. Він найкраще почував себе серед „своєї" гімназії, серед „свого" старинного світу, якого ідеали калокагатії були для нього дороговказом у його поведінці з людьми, в його праці і в діях...

Цікаво, як такий „міщух", далекий від реального, а до того селянського життя, умів зблизитися до батьків-селян, які часто за різними справами приїздили „до директора" в справі своїх синів, ген аж з-за Дністра. Приходить — бувало — такий „ґазда" в полотнянці, з широким саморобним капелюхом в одній руці, а з батогом у другій. Його шкільний сторож („терціян") зголошує директорові. Директор негайно виходить йому назустріч, вітається з ним, просить до своєї широкої, гарно умебльованої канцелярії. Бере від нього капелюх, кладе на один з фотелів, бере батіг і кладе в кутку, саджає дядька на плющевий фотель або на канапу, сам сідає поблизу, трактує його папіроскою (невідступні директорські плескаті „Дамеси" і починає з ним розмову... про урожай, про його поле... родину і т. д., має терпеливість слухати його „епічних" оповідань... і вкінці доходить до справи, яка дядька привела до нього. Наші селяни не мали слів признання і похвали для „файного" директора!

Мені довелося в часі війни зустрінути раз мого директора. На ньому був „комісний" мундур простого ополчення („ляндштурм"), він повнив службу простого вояка: пильнував магазинів, вантаження муніції, служив для різних посилок. Мені зробилось тоді невимовно жаль. Якже ж?! Такої визначної людини, непересічного науковця не зуміли наші „головачі" витягнути з-посеред соток тисячів простого „жолдацтва" в австрійських обозах? А в тому часі так багато всяких „маркірантів" реклямовано з війська „для важної цивільної служби"! Але — Аґенор Артимович не був „протеже" нашої „верхівки", А як якась куля, чи граната перерве нитку життя цього ученого і непересічного педагога, хто про це дбає! В часі нашої зустрічі ми коротко розмовляли, директор зі стоїчним супокоєм переносив своє „фатум", не нарікав, мав при собі чепурне кишенькове видання Гомера і сказав: „Я маю свого Гомера — і мені добре"!

В часі організації нашої ЗУНР став Артимович секретарем Освіти при нашому уряді в Станиславові. В квітні 1919-го року, коли мені вдалося звільнитися з інтернування румунськими військовими властями, я їздив до Станиславова в справі мого евентуального зайняття в котрійсь із середніх шкіл, одначе секретаря освіти тоді не було, він десь був в урядовій поїздці. Пізніше він переїхав до Чех, був професором УВУ і Українського Педагогічного Інституту в Празі. Працював науково, дав ряд цінних праць з порівняльного мовознавства. Помер 1935-го року. (Ці останні відомості беру з ЕУ ст. 61). Про його тодішнє життя, ані про його нами всіма так шановану маму, ні про його брата Адріяна нічого не знаю. Відійшов у силі віку (56 років), а міг серед сприятливих умовин стати окрасою і світочем Високої Школи в Києві чи Львові. А чужинці і наші „маловіри" дивуються опісля, „чому ми такі бідні!"

У Артимовича був я в „добрій школі". І коли пізніше та загалом у моїй учительській праці протягом понад 40 років, я брався до мого діла солідно, з повною відповідальністю, вимагав не тільки від других, моїх учнів, а пізніше на пості управителя і від учителів, а перед усім від себе самого солідности і працьовитости... то це в великій мірі завдячую моєму неоціненому директорові. Учитель, та й інший фахівець, якщо в початках своєї праці навчиться солідности і обов'язковости, виповнить як слід свої обов'язки в дальших роках своєї праці.

Кінцева заввага: Цими споминами хотілось би мені спонукати когось із живучих ще сучасників і учасників праці проф. А. Артимовича в Празі доповнити дані з останніх літ життя цього великого вченого і непересічного педагога. Для пам'яті майбутніх поколінь.

Віллімантик в поклоні Слузі Божому Митр. Андрієві Шептицькому і творцям Листопадового Зриву

Невелика, але активна громада міста Віллімантик, Кон. відзначила дві важні річниці в житті українського народу — 25-ліття з дня смерти Слуги Божого Митр. Андрея Шептицького, і роковини Листопадового Зриву — 2-го листопада 1969. Святкування відбулось заходами Відділу УККА, очолюваного п. М. Тимковим, та Відділом СУК „Провидіння" і його діячем головним радним — п. В. Шулевським.

В неділю рано о год. 8-ій відслужив місцевий парох Всеч. о. А. Назаревич Службу Божу в намірені українського народу, після якої відслужено панахиду за спокій душі Слуги Божого Митр. Андрея Шептицького та всіх борців, що впали за волю України. О. Назаревич виголосив патріотичну проповідь.

Після полудня відбувся в церкві Молебень до Серця Христового в наміренні беатифікації Митр. Кир Андрея, який відслужили о. Андрій Назаревич та о. Петро Огірко із Колчестеру. Під кінець Молебня о. Назаревич відчитав молитву за український нарід, уложену самим Слугою Божим Мит. Андреєм Шептицьким. О год. 4-ій відбулась в церковній залі святкова Академія, яка складалась із двох частин, першої присвяченої Слузі Божому Митр. Кир Андреєві, і другої — присвяченої Листопадовим Роковинам.

Після виконання американського гимну Академію відкрив Всеч. о. парох А. Назаревич, а відтак слідували хорові точки і деклямації, виконані дітьми місцевої Школи Українознавства: „Отче наш" — хор, „До Митрополита Андрея" — деклямація Ірини Майнич, „Царю Небесний" — , „В тому храмі" — декл. Марія Мотиль, „Велич Духа Твого" — декл. Сузанна Повалюк, Патриція Мурин, Андрій Федун, Левко Майнич, „Богородице Діво" — хор, „Молитва за прославу Митр. Кир Андрея Шептицького" — хор, „Боже, вислухай благання" — хор.

В Листопадовій частині виконано точки: „Як ви умирали" — хор, „Видиш, брате мій" — хор, „Листопад" — декл. Віра і Іван Осовські та Бернадетта Яворська, „Летіла куля", „Вкраїно Мати" — хор, „Борцям" — декл. Мирон Дмитраш, Ігор Тучкевич, Богдан Краковецький, „Гей у лузі" — хор.

Доповідь на Академії про Слугу Божого Митр. Кир Андрея Шептицького та про Перший Листопад виголосив проф. д-р Василь Ленцик зі Стемфорду.

Свято закрив голова Відділу УККА п. М. Томків, який подякував учасникам та виконавцям програми, промовцеві д-рові Ленцикові, п. Марії Бабій за вивчення дітей хорових точок та п. Христині Вілікорта, учительці Школи Українознавства, за підготову деклямацій.

Свято випало гарно. Воно скріпило духа нашої громади у Віллімантик, перед якої очима стала могутня постать Великого нашого Митрополита Кир Андрея, що старався бути все всім для всіх, та Герої Листопадового Зриву, що підняли прапор української незалежности в дні 1-го листопада 1918 року.

Наша громада у Віллімантик може бути гарним приміром співпраці з Церквою. Це заслуга місцевого о. пароха Всеч. о. Андрея Назаревича та його дружини, які своєю добротою та повною посвяти працею для громади з'єднують собі і для справи всіх старших і молодших та дітвори. Розумна співпраця зі своїм душпастирем провідників громадського життя п. Тимкова та п. Шулевського приносить всім користь.

Н. Н.

Виставка книжки і преси в Міннеаполісі

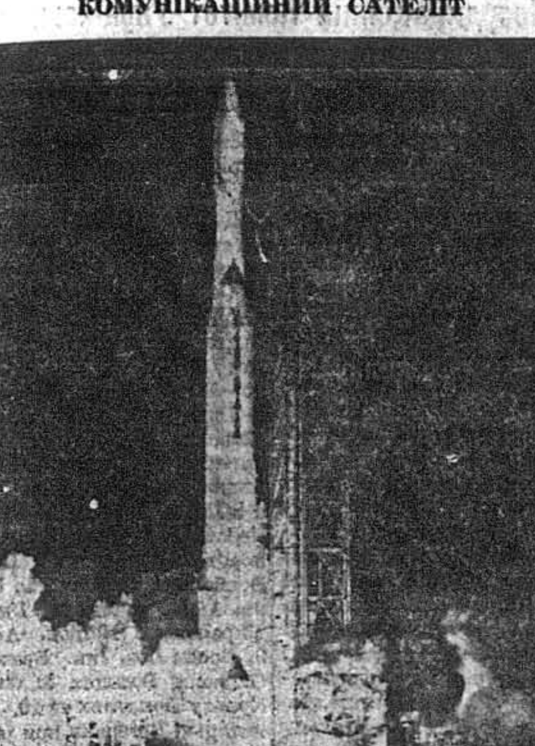
У 200-річчя з дня народження Івана Котляревського, в 101-шу річницю заснування Матері Просвіти та з нагоди 4-го Двомісячника Діточої Книжки Представництво ОПДЛ на Міннесоту з осідком в Міннеаполісі улаштувало 4-денну Виставку книжки і преси в школі при церкві св. Константина для молоді всіх шкіл українських та всієї громади. Виставку спонзорували Вп. п. проф. Грановський, голова відділу УККА на Міннесоту, Впр. о. шамб. д-р Ст. Кнап, директор школи св. Константина і митрофорний протоєрей о. А. Кість, парох церкви св. Юрія Побідоносця. Виставлено майже всю літературу для дітвори й молоді та дещо для старшого громадянства. Крім того показано багато книжок релігійного змісту в англійській мові, та серію краєвидів з України.

Виставка була успішна. Відвідало її близько 1000 осіб зі всіх парохіяльних громад обох віровизнань. Старі бабусі за заощаджені пенсійні центи купували щось найкраще для своїх внуків. Продано книжок за 263 дол. Книжки прислала Цетраля ОПДЛ з Торонта і наша письменниця п. Леся Храплива та інші. Прихильно віднеслися до нашої Виставки численні автори, головно молодші, один композитор, люди, для котрих клич „Лицем до молоді" не є пустим словом. Було багато книжок з В-ва „Говерля" з Ню Йорку, з „Гомону України", „Свободи". Прихильно віднеслись до Виставки і наші видавці в Канаді.

Представництво ОПДЛ дякує Впр. о. шамб. Кнапові, який кількакратно у своїх проповідях заохочував родичів до купна книжок. Окрасою виставки був портрет І. Котляревського, роботи п. проф. Т. Петришака, а біля нього на вишиваній скатертині його безсмертна „Енеїда". Місцевий відділ Сюзу Українок під проводом п-ні М. Петришак подбав про каву для відвідувачів. Заінтересування Виставкою було велике. Відвідувачі замовляли книжки та ноти і з інших видавництв. Пояснення давав місцевий представник ОПДЛ п. Василь Пакуляк, 11-літня дочка якого Христина показала людям її власну гарну книгозбірню.

В. П.

ПЕРШИЙ ЗААСЕКУРОВАНИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ САТЕЛІТ

На світлині торговельний комунікаційний сателіт, який випущено з Кейпу Кеннеді на Флориді, і який є першим „забезпеченим сателітом", і його власники дістали б асекураційну премію у висоті 75 відсотків вартости цього сателіта, коли б йому „щось сталося". Цей комунікаційний сателіт коштує 6.1 мільйона долярів.

Свято Подолян у Філядельфії

Заходами голови Літературно-Мистецького Клюбу у Філядельфії д-ра В. Рудницького Т-во Подолян мало змогу відзначити 900-ліття Кам'янця-Подільського. Відзначення відбулося 15 листопада 1969 р. в пластовій домівці, його дівкрив д-р В. Рудницький.

Подоляни й неподоляни міста Філядельфії з приємністю вислухали доповіді: 1) Проф. В. Омельченко; „Кам'янець-Подільський — центр Поділля", 2) Д-р Я. Туркало: „Султанша Роксоляна, дочка Поділля". За відсутністю з поважних причин автора доповідь прочитав К. Туркало і давав пояснення при висвітленні історичних пам'яток з Істамбулу і гробівця Роксоляни. 3) Тетяна Приходько: „Д-р К. Г. Солуха — лікар і діяч Поділля". 4) Проф. І. Коровицький „Кармелюк". Проф. С. Крашенінніков продемонстрував глядачам старовинні мапи Поділля французького інженера Бопляна й також подав цінні статистичні дані про Поділля; коли воно ще було неподілене, перед розділом Польщі. В перервах між доповідями мали мистецький виступ місцеві пластунки „Незабудьки" з співом пластових пісень при супроводі ґітари. Д-р В. Рудницький подякував їм, а присутні жваво оплескували моло деньких виконавців.

Свято Поділля у Філядельфії сумно збіглося із смертю визначної подолянки Олени Володимирівни Чехівської, яку того самого дня поховано в Бавнд Бруку. На бажання присутніх К. Туркало сказав кілька слів про покійницю, пам'ять якої вшановано вставанням.

З кінцевим словом виступив голова Комітету Т-ва Подолян архітект М. Кравчук. Він згадав, що за сивої давнини Кам'янець-Подільський і ціле Поділля правили за опорний пункт у боротьбі за Українську Державу в часах українських князів. На протязі свого існування Поділля в боротьбі за свою державу понесло багато жертв у людях і в своїх культурних, духових та матеріяльних здобутках. За наших часів 1918 р. в Кам'янці Подільському засновано Український Державний Університет, що мав бути культурним звеном між Сходом і Заходом, але наш відвічний ворог большевицька Москва його закрила.

Присутні мали змогу поділитися своїми враженнями й думками за товариським чаєм, що його влаштували пані 44 Відділу СУА. За це подоляни складають їм щиру вдячність. Окрема подяка д-рові В. Рудницькому за переведення Свята Подолян.

С. Б.

Фортепіяновий концерт Ірці Пелех в Ню Йорку

Учителі Українського Музичного Інституту завжди радіють появою нових талантів. Вони слідкують за їхнім ростом на іспитах і прилюдних виступах.

Недивно, що фортепіяновий концерт всіми любленої в Нюарку й околиці Ірці Пелех стягнув стільки фахових учителів фортепіяну та учнів УМІ.

При вщерть виповненій залі Народного Дому в Івінґтоні, за новим „Стейнвеєм" УМІ заняло місце молоде, 13-літнє дівчатко з кляси п. Галі Клим. Від перших тонів „Прелюду Баха Б-дур" Ірця нав'язує контакт з публікою, виконує його майстерно. Далі слідують фуґа Баха і „Патетична" соната Бетговена.

Кожна соната в програмах концертів, — це „твердий горішок" навіть для зрілого виконавця. Крім виробленої техніки вона вимагає розуміння задуму композитора та втримання одної лінії клясичного стилю в своїх контрастуючих частинах.

Ірця справилася з своєю сонатою, мимо свого молоденького віку, дуже добре.

Вже в цілій першій частині концерту виказала вона повний, співний тон, добре почуття стилів, чітку, вироблену техніку й цікаву інтерпретацію. Все це вклала в Ірцю її невтомна вчителька, бо це вже не перший талант, який вона представляє слухачам. Музична пам'ять в Ірці знаменита.

Після перерви вона молодечим темпераментом пориває нас в „Авфшвунг" Шумана, пестить звуками в „Ноктюрні б-моль" Шопена і з правдивим мистецьким смаком виконує Капленда „Кота й мишку" — даючи оригінальні динамічні ефекти. Глибиною своєї ще дитячої душі відчуває Барвінського „Прелюд е-моль" та надзвичайно зріло виконує „Інтермеццо" Нижанківського. Бравурно, блискуче закінчує концерт „Токатою" Хачатуряна, а на наддаток грає октавовий етюд Годарда.

Публіка реаґувала спонними оплесками, товариші Ірці піднесли їй китиці і коші квітів. Сині очка Ірці сіяють щастям, вона зовсім не виглядає втомлена, а в очах Ірциних батьків і зворушеної вчительки блистять сльози.

За такого рівня реситаль належаться Ірці наші найщиріші гратуляції, а пані Галі Клим признання за послідовну фахову працю над талановитою ученицею.

Зазначуємо, що весь прибуток з концерту передала молоденька піяністка на українську бібліотеку при школі св. І. Хрестителя в Нюарку.

Таїса Богданська

В Дітройті померла Анна Дячун

В Дітройті померла Анна Дячун, видатна піяністка і вчителька музики, колишня громадська діячка, 3-го лютого 1969 року о год. 6.30 вечором в своєму домі. Анна Дячун, дівоче прізвище Сало. Народилася вона 25-го вересня 1898 року в селі Токах, Збаразького повіту, в Україні. Народню школу закінчила в рідному селі, середню освіту здобула в Ню Йорку, а музичну в консерваторії в Дітройті.

На передодні першої світової війни в травні 1914 р. виеміґрувала до Америки, до своєї сестри в Ню Йорку. Там молода дівчина знайшлася в окруженні американського світу. Розуміючи вагу науки, Анна скоро опанувала англійську мову і на початку шкільного року вступила до гайскулу, де почала, крім загальних предметів, вчитися гри на фортепіяні і скрипці.

По кількох роках Анна покінчила середню школу і одержала свідоцтво зрілости. Крім того вона належала до парафіяльного хору в церкві св. Юра при 7-ій вулиці в Ню Йорку. Вона належала також до товариства української молоді. В серпні 1923 року Анна одружилася з інженером Іваном Дячуном і в короткому часі виїхала з ним до Дітройту і зараз по прибутті включилася в громадське життя. Обдарована вродженим талантом до музики, ще більше приковувалася до фортепіяну і скрипки, вступаючи до Дітройтської консерваторії, де по 4-х роках витривалої і пильної праці одержала диплом вчительки музики, а рік пізніше здобула титул маґістра і почала вчителювати в публічних школах.

По 19-ти роках публічної служби, отворила приватну студію музики, яку провадила до кінця свого життя. Вона виступала на різних імпрезах і концертах. Акомпаніювала солістам, співакам, музикантам, оркестрам і хорам. Вона була першою і одинокою піяністкою в українській громаді Дітройту й околиці. Вона завжди була активною і готовою помагати своєму доброму чоловікові в організуванні різних українських установ і організацій, як Українського Народнього Дому, Мишиґенської Ліґи, Федерації Американських Українців в стейті Мишиґен, Школи Українознавства, Конґресового Комітету, Допомогового Комітету й інших. Крім Українського Народного Союзу й інших організацій належала вона до Союзу Українок, де була довший час головою. Вона щиро жертвувала на народні й церковні цілі.

Вона виявила правдиву українську гостинність і через її хату перейшли такі відомі постаті: Єпископ Богачевський, Мирослав Січинський, Ол. Кошиць, Соломія Крушельницька, Іван Годяк, Антін Рудницький, Марія Сокіл, Василь Ємець, Дмитро Дорошенко, Василь Авраменко, Богдан Пюрко, Василь Витвицький, Тарас Губіцький, Іван Атаманець, ген. Сікевич, Стефанія Цимбаліст, д-р Мишуга, Лонгин Цегельський, Степан Курилів, Григорій Бахур, Олена Лотоцька, Дмитро Галичин, Маруся Бек й інші. Вона була примірною українкою, дружиною і мамою та бабунею. Виховувала своїх дітей і унуків в українському дусі, даючи їм музичну освіту. Вона була загально любленою і шанованою не тільки між своїми. Вона навчила музики не тільки українських дітей, але й інших. Відзначалася зразковою чесністю і милою вдачею з веселим вічним усміхом на лиці, який забрала з собою до гробу. Дочка її Надія виступала на різних імпрезах як музична сила від 5-ти літ. Також син її Іван, який нагло помер в молодому віці, виступав в симфонічній оркестрі у Філядельфії як скрипак.

Вічна Їй Пам'ять!

Степан Курилів

Ялинка в Школі Українознавства в Дітройті-Захід

Наша школа влаштовує щороку свято Ялинки, цього року відбулося воно 11-го січня. Свято відкрив директор школи І. Білоус і порівнав Різдвяні свята в Америці з нашими, як ми їх святкували в Україні і як ми стараємось продовжувати довголітні надбання наших предків і тут. Американські Різдвяні Свята мають зовнішній блиск, але коли приглянемось цій пишноті ближче, то переконаємось, що в ній багато бизнесу.

Які інші наші Різдвяні Свята. У нас Різдво — свято любови, свято родини з багатством традицій. Завданням наших шкіл — виховати молодь так, щоб вона понесла далі наші різдвяні традиції. Цьому помагає Ялинка..

Проф. Я. Яворівський перевів програму, і кожна кляса дала свій вклад до неї. Перед програмою промовив мґр. А. Жолкевський голова опікуна школи, тов. „Рідна Школа". Він привітав присутніх і побажав учням успіху в їх праці.

Друга кляса деклямувала вірш „Ялинка", третя „Новорічні побажання", перша, третя і п'ята кляси виконали сценку: „Книжки під Ялинку", п'ята мала два вірші, шоста кляса деклямувала і співала коляду: „На все добро", а сьома і восьма відспівали при супроводі бандур: „Колядку про князя Володимира" і щедрівки: „Ой, сивая, тая зозуленька" і „Дзвони". Виступали М. Назаренко, Б. Яворський, Н. Федак, О. Лісківська, У. Тарновецька, Л. Бабій, А. Семеґен, Л. Терлецька і Х. Дробна. Цю групу підготовив бандурист п. Г. Назаренко. Всі учителі вложили багато праці в підготовку програми.

По програмі пані з господарського відділу подали святовечірні страви, які поблагословив о. шамб. М. Бохневич. По вечері перебрав провід управитель школи і представив інж. Р. Кордубу, дир. кредитівки „Самопоміч" і інж. І. Ващука, голову кредитівки „Будучність. Оба панове мали привітання і слова заохоти для учнів. Обі кредитівки стало помагають матеріяльно нашій школі, а цьогорічна коляда сягала до ста долярів.

Дальша часть програми мала окремий характер. Ще далеко до свят голова кредитівки „Будучність" запропонував директорові школи сто дол., як нагороди для учнів за визначні осяги в праці. Вчительський збір вирішив влаштувати клясові змагання в читанні, писанні, деклямації, письмових вправах і вільних оповіданнях, а комісійну провірку назначено на 20 грудня. У висліді постановлено нагородити за добрі успіхи 21 учня, з того для 14 передплатити на цілий 1970 рік „Веселку", а для 7-ох дати грошові нагороди у формі ощадностевих книжок кредитівки.

Ми використали свято Ялинки і оголосили на ньому вислід змагань. Викликали нагороджених учнів на сцену і радість їх і їх родичів була очевидна. Треба припускати, що деякі є ненагороджених учнів зробили постанову поправитись в науці і взяти нагороду в іншім змаганні, про що говорив директор. „Веселку" дістали: Іван Блис, Орест Буханченко, Юрій Гривнак, Михайло Сінжик, Тарас Федак, Мирослава Дяків, Андрій Козак, Роман Василина, Роман Іванець, Тамара Тарновецька, Ірина Бабій, Анастазія Похна, Христина Дробна і Адріяна Стрийська, а ощадностеві книжки: Люба Бабій, Іван Борщ, Тетяна Стрийська, Ольга Лісківська, Віра Чучман, Уляна Тарновецька і Нестор Федак.

Інші школи повинні зробити в себе змагання в користь „Веселки", чим причинилися б до збільшення передплатників, а тим самим і до ще кращого змісту журнала.

Наше свято Ялинки було вдатне не тільки гарною програмою, але і великим числом присутніх.

Іван Білоус

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

АКАДЕМІЯ У 25-ЛІТТЯ СМЕРТИ СЛУГИ БОЖОГО МИТР. АНДРЕЯ В ЧИКАҐО

Чикаґо (Н. Н.) — В день іменин покійного Львівського Митрополита Кир Андрея Шептицького, в празник св. Андрея, 13 грудня українська католицька парафія св. Володимира і Ольги в Чикаґо відзначила пам'ять цього славного Сина України й Української Католицької Церкви.

В залі СУМА зібралося близько півтисячки осіб. Головну промову виголосив гість з Торонта, Всеч. о. митрат. Петро Хомин, редактор „Нашої Мети". Промовець накреслив заслуги Митрополита для Церкви й народу. Великий Митрополит вивів нас із вузького розуміння „уніятизму", як ніби-то східнього додатку до Римської Церкви, наніеслюючи в думках і чинах нову концепцію Української Католицької Церкви. Її нині здійснює Первоієрарх Української Католицької Церкви, Кир Йосиф Сліпий, гідний наслідник Митр. Андрея. Це є концепція помісної і повноцінної Церкви України - Руси, органічної і самоуправної частини Вселенської Христової Церкви. Промову отця редактора Хомина присутні нагородили рясними оплесками.

В мистецькій частині виступали деклʼяматори: учень початкової школи Андрій Городиський виголосив вірш В. Щурата „Святий Андрій на Київських горах"; студентка Оксана Вігун з чуттям і по-мистецьки деклямувала „В Храмі святого Юра" Богдана Лепкого.

Музичне тріо в складі д-р Й. Шандри і проф. В. Чижика (скрипки) та піяніста д-р В. Касараби віртуозно виконали „Ля фолія" Кареллі. Соліст д-р І. Рудавський проспівав свіжо та з ліризмом композиції А. Гнатишина „Мамо моя..." та „Жита". Хор „Прометей" під диригентурою Р. Андрушка відспівав „Богородице Діво" М. Федорова та „Да ісполняться уста наша..." М. Вербицького. Мішаний хор в силі понад 60 співаків — це вже гарно заспівана одиниця, яка має завдатки на поважний мистецький ансамбль в Чикаґо.

Хор закінчив це вдале і гідне свято відспіванням разом з присутніми релігійно-національного гимну „Боже Великий".

Товариство „Учительська Громада" в Дітройті

Незадовго організація буде відзначати шістріччя свого існування і діяльности. Кожний початок організаційної акції буває трудний і невдячний. Перший голова нашої організації дир. Іван Стоянський мав той тяжкий початок і організація в першім році існування не могла набрати потрібного розгону. По році провід товариства перебрав дир. Іван Білоус, який є незмінним головою посьогодні. Під його проводом відбулися 22 листопада 1969 Річні Загальні Збори, на яких по звітах і дискусії вибрано нову управу на 1970 рік в складі: Іван Білоус — голова, Петро Стасів — містоголова, Пилип Гайда — секретар, Марія Андрусяк — скарбник, Фаліна Любінецька — пресова референтка, Зоя Смерека — організаційна і Софія Шумило — господарський відділ. Контрольна Комісія в складі: Богдан Лончина, Василь Білинський і Іван Боднарук.

В пляні праці намічено як першу імпрезу влаштувати з початком місяця лютого товариський вечір з відповідною програмою, запросити на нього ширше громадянство, головно молодь, бо доступ до неї не легкий. Постановлено доложити праці, щоб притягнути до товариства молодих учителів, які покінчили американські вищі школи і працюють в різних школах. Покищо ми маємо в наших рядах двоє молодих учителів.

Наш відділ, на прохання Шкільної Ради УККА, опрацьовує шосту читанку для Шкіл Українознавства. Покликано до життя комісію, члени якої одержали відповідний матеріял до опрацювання.

Випадало б згадати про важніші імпрези, які товариство влаштовувало. На ширших сходинах членів, крім полагоджування різних біжучих справ, обміркувано найбільше пекучі справи виховного і навчального характеру, як нові методи навчання, програми, підручники та інші шкільні посібники. Відділ влаштував свята в честь Івана Франка і Василя Стефаника, на яких доповіді мав проф. Іван Боднарук, а програму виконували учні Українського Музичного Інституту під проводом д-ра Богдана Лончини. Ми запросили проф. віндзорського університету Всеволода Ісаєва, і він виголосив для наших членів і ширшої публіки доповідь на тему: „Національна ідентичність в світлі дослідів соціології". На доповіді було гарне число студентів. Ми мали вечір, на якому п. Ф. Любінецька мала доповідь про поетів „Шестидесятників", а п. С. Березовська ілюструвала доповідь їх творами. Довголітня учителька американських шкіл п. Шустакевич мала доповідь з відповідними ілюстраціями, про найновіші методи навчання в американських школах, а п. Іван Коцур на звичайних сходинах членів мав доповідь на тему: „Українська виховна дія в діяспорі".

Годилося би ще щось сказати про наше цьогорічне „Свячене", на якому крім наших членів було старше громадянство і представники Батьківських Комітетів. На святі виступив з гарною програмою знаний в Дітройті і поза ним, квартет „Веселка". Це свято було найкраще.

Все це робилося не тільки для затіснення товариських взаємин серед своїх членів, але й для контакту з громадянством, головно з молоддю, з-посеред якої учні шкіл українознавства або їх абсольвенти були головними виконавцями програм імпрез.

П. Гайда

У 20-ЛІТТЯ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

„Пласт" як найстарша організація української молоді втішалася на Рідних Землях і тепер втішається у вільному світі любов'ю всієї патріотичної громадськости.

У 20-ліття Пластової Станиці у Філядельфії я, як один з немногих живучих членів „Пласту" при українській державній гімназії в Станиславові, і напевно одинокий живий ще член гуртка „Лиси", незвичайно радію ростом цілого „Пласту" і Пластової Станиці у Філядельфії.

В ради-годи, зустрічаючи нашу пластову молодь та придивляючися до її занять, все повертаюся думками в минуле з-перед 58 літ та порівнюю... Порівнюю той малий гурт гімназійних учнів, що будучи пластунами-початківцями і не мали своєї домівки, однострою, своїх періодичних видань, своїх таборів, не мали навіть ані одного пластового підручника і користувалися виданням польського скавту.

Але і тоді нам молодим пластунам вщіплювали деякі від нас старші віком провідники засади пластового закону, вимагали від нас добрих діл, говорити правду, шанувати своє здоров'я, не курити й не пити алькогольних напоїв, вести себе морально та виповнювати всі завдання совісно й точно. І ця коротка трирічна приналежність до „Пласту" залишила на наших душах своє п'ятно, поглибила в наших серцях любов до рідної землі та рідного народу. А першим іспитом з наших вмінь служити найвищому Ідеалові Нації став для нас несподівано скоро пам'ятний 1914-ий рік для старших віком, а чергові роки для тих наймолодших. І з гордістю згадують виховники „Пласту" ті часи, коли старші пластуни майже поголовно зголосилися до „Українських Січових Стрільців" в 1914-му році. У творі д-ра О. Тисовського п. з. „Життя в Пласті" в розділі „Коротка історія українського пласту" з підрозділом „Від оснування до 1-ої світової війни (1911 - 1914) нема згадки про перші пластові гуртки поза Львовом, тому не від речі буде з цієї нагоди на цьому місці подати для історії „Пласту" декілька прізвищ членів станиславівського „Пласту". Ось вони: Микола Яценович, перший провідник гуртка „Лиси", Р. Весоловський — його наступник, обидва були пізніше старшинами УГА. Мабуть найбільшою славою під час Визвольних Змагань вкрився пластун Володимир Стефанишин, пізніший сотник Дієвої Армії, який згинув смертю героя на полі слави в боротьбі з большевиками.

З-поміж моїх найближчих товаришів . однокласників, учнів III „Б" кляси в шк. році 1911/12 до гуртка „Лиси" належали:

прізвищ тих найперших в Станиславові членів „Пласту":

1. Роман Вірстюк, пізніший одн. дес. УСС та УГА, член УВО, що згинув мученичою смертю в судових казематах в Станиславові замурований живцем з іншими в'язнями. 2. Михайло Дуда, пізніший хор. УСС, хоробрий борець на відтинку Підзамче у Львові та герой боротьби під Вовчухами, пізніший інженер-гірник, оперовий співак, що помер кілька років тому у Філядельфії. 3. Дмитро Микитинський, старшина УГА, член УВО, що із-за польських переслідувань втік на Чехословаччину, там скінчив медицину та згідно з відомостями був полковником-лікарем словацької Армії та її санітарним шефом. 4. Василь Солодкий, пізніший підстаршина УСС та хор. УГА продістався з частинами Армії на Чехословаччину. 5. Михайло Слюсарчук, що не закінчив гімназії, мабуть живе ще на Рідних Землях. По всякій правдоподібності членами гуртка „Лиси" були ще: 6. Василь Гира, пізніший парох в Богородчанах. 7. Остап Романюк, пізніший лікар у Чехословаччині. 8. Йосип Шемлей, Старшина УГА та пізніший науковець-україніст на Львівському університеті. 9. автор цього спомину учасник Листопадового Чину, борець на відтинку Підзамче у Львові, учасник Чортківської офензиви, в якій був важко поранений, учасник цілої Одисеї УГА аж по табір полонених у Тихолі, чотирикратний в'язень польських тюрем, член УВО, голова місцевого товариства „Луг" в Надвірній та секретар т-ва Повітовий Луг, один з ініціяторів заснування „Пласт-Прияту" в Міннеаполісі, Мінн, та перший його голова, батько троїх дітей, які всі були діяльними членами „Пласту" в Німеччині та частинно в ЗСА.

Всі ми, колишні пластуни, по своїм силам старалися виконати свій національний обов'язок супроти народу та Батьківщини, сплатити довг вдячности нашим виховникам. Пригадавши декілька ту", хотів я показати, як всі вони в пізнішому своєму житті сповняли свій обов'язок супроти Батьківщини та як своєю працею досягали особистих успіхів у своєму житті.

В цей радісний день 20-ліття Пластової Станиці у Філядельфії нехай дух Пластової Ідеї кріпко вселиться в молоді серця членів „Пласту" та сповнить їх невгасимою любов'ю до нескореної України, насвяжить їх баженням та зусиллям все і всюди працювати для прискорення її визволення та вимолить у Всевишнього ласки бути учасниками віднови Української Вільної Самостійної Держави.

Михайло Демянчук

У БРАЗИЛІЇ ВІДПРАВЛЯЮТЬ БОГОСЛУЖЕННЯ ЗА ЖЕРТВИ КОМУНІЗМУ

Куритиба, Бразилія. — З ініціятиви бразилійського Товариства Оборони Родини, Власности і Традицій у країні відбуваються релігійні відправи за спокій душ жертв комуністичного терору. Українські церкви також підхопили цей добрий почин. Під час таких Богослужень священики виголошують відповідні проповіді. Газета „Праця" ч. 44/1969 повідомляла, що в українській католицькій церкві Матері Божої в Куритибі таке Богослуження за жертви комунізму відправив о. Омелян Дацишин, ЧСВВ. Він у проповіді сказав, що ті, які полягли в боротьбі проти комунізму — полягли за свободу у всьому світі.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Проф. д-р Микола Богатюк переобраний на голову Відділу УККА в Сиракюзах

Сиракюз, Н. Й. — В неділю 11-го січня 1970 року відбулися річні загальні збори відділу УККА в Сиракюзах. Збори відкрив голова проф. д-р Микола Богатюк. Отець Білецький проказав молитву. Після вибору президії, до якої ввійшли — мгр. Михайло Рубич — голова і Теодор Іванів — секретар, слідували звіти управи, якій уділено абсолюторію. Запропоновану номінаційною комісією листу нової управи прийнято одноголосно. До нової управи ввійшли: д-р Микола Богатюк — голова, д-р Святослав Клюфас — перший містоголова, інж. Лев Соснович — другий містоголова, Теодор Іванів — секретар, Зенон Євчук — скарбник; референтура національного датку: Богдан Тимяк, Василь Петрів, Василь Мельничук, Іван Сушняк; референтура зовнішніх зв'язків: д-р Святослав Клюфас, д-р Іван Гвозда, інж. Мирон Сидорович, Михайло Середович, Павло Карпишин; референтура культурно-освітня: інж. Лев Соснович, Степан Грицик, Іван Пиндус, Павло Ткач, Михайло Микитин, Євген Крук, Лев Бачинський; координатор молоді — мгр. Мирон Трач. Контрольна комісія: д-р Іван Подюк, Іван Пігуляк, мгр. Ірена Рубич. Громадський суд: д-р Іван Заваликут, інж. Теофіль Фраціян, д-р Богдан Кміцикевич. Після коротких внесків і запитів, перевибраний голова д-р Богатюк подякував за довір'я та просив усіх до співпраці.

Світлій пам'яті о. Олекси Зарицького

В 1937 р. прийшов молодий священик до села Струтин, Золочів, як сотрудник, а по смерти сл. п. шамб. о. Яновича в році 1939 зістає парахом Струтин - Зарваниця. Свій нарід полюбив і йому хотів присвятити всі свої сили. Він був скромної, лагідної і милої вдачі. Покійний був ревним священиком і сином українського народу, був щирим патріотом, добрим робітником на національній громадській ниві. Розвинув широку діяльність в селі, був основником аматорського гуртка, перша його постановка — це „Мати Наймичка". Він зорганізував прекрасний мішаний церковний хор. Зі співчуттям і щирим серцем відносився до людей, дбав про молодь, яка має продовжувати наші змагання за кращу долю народу. Був добрим проповідником, щороку мав Великодні реколекції не тільки у своїй парохії, але і по сусідніх парохіях.

Був любителем молоді, яка горнулась до нього, як до батька. Виконував обов'язки священика, громадянина і працював до кінця свого життя. Він переносив великі душевні терпіння і часто доводилось терпіти йому матеріяльні недостачі, але не упадав на дусі. Зі своїм прекрасним хором давав щороку шевченківські концерти не тільки в Струтині, але і по інших селах. Заходом його молодіж висипала біля церкви символічну могилу з дубовим хрестом в честь полеглим героям за Волю України. В жовтні 1941 р. відбулося посвячення могили, которого доверщив о. Декан при співучасті сл. п. о. Зарицького. О. Зарицького запрошували й інші громади з проповідями.

За німецької окупації брав участь у всіх важних нарадах волости Фільварки-Плугів і ставав в обороні своєї громади. Пройшов він тернистий шлях в боротьбі за кращу долю нашого народу. Коли треба було покинути наші рідні села і мандрувати в світ в чужину, в незнане, я відвідав його і запитав, що він зробить? Я радив йому втікати на Захід. Він сказав мені: „Я є священиком з покликання і ним зістаюся до кінця мого життя, я лишаюся на місці зі своїми парохіянами, що буде їм, то буде мені, треба все приймати, що Бог дасть, а ви втікайте!"

Коли прийшли туди московські червоні кати, його арештували і засудили на 15 років Сибіру. Після довгого заслання, як правдивий ісповідник, помер у своєму священичому покликанню. Відійшов зі світа в молодім віці, на 51 році життя. Не пишу посмертної похвали, вона йому не потрібна.

Всі, хто знали о. Зарицького, не скажуть злого слова про цього ідейного священика і вірного сина України. Серед парохіян тішився любов'ю і пошаною, залишив по собі вдячну пам'ять, завжди згадуватимуть його як людину добру і зразкового священика.

Хай мені буде вільно нашого незабутнього о. попрощати від усіх бувших парохіян і знайомих в краю і на еміґрації. Як довго буде битись українське серце в Струтині і Зарваниці, так довго буде жити пам'ять про отця.

Г. Д.

Другий список датків
ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ

сл. п. Некилії (Цьопи) Паліїв

визначної пластової провідниці й невтомної виховниці української молоді та засновниці і меценатки Патронату НТШ-Сарсель, склали на Фонд Енциклопедії Українознавства, яку видає Осередок НТШ-Сарсель (Франція).

1. Храпливі Марія і Зиновій, Ст. Люїс	$25.00
2. Криницькі Александер і Тетяна, Баффало	20.00
3. „Рідна Мова", Австралія	20.00
4. Верига В.	10.00
5. Зелена Ольга	10.00
6. Косевич Євгенія	10.00
7. Мариняк Марія, Монтреаль	10.00
8. Гринь Івалка, Ест Гартфорд, ЗСА	7.00
9. Патош Ольга, Ест Гартфорд, ЗСА	5.00
Склали в кооперативі „Плай" СПИСОК 2.	
10. Вжесневські Роман і Ірина	50.00
11. д-р Небелюк Мирослав, Саскатун	30.25
12. Рідна Школа і Курси Українознавства ім. Ю. Липи	20.00
13. Сороко Евгенія, Саскатун	20.00
14. Ворох Ольга	10.00
15. Голник Степан і Дарія	10.00
16. Кахновець Зеня	10.00
17. Кінасевич Марія	10.00
18. Слободян Марія	10.00
19. Федейко Ольга	10.00
СПИСОК ч. 3.	
20. Кривенюк Ірина	15.00
21. Зорич Ярослава	10.00
22. Раді Василь і Анна	10.00
23. Штундер Дмитро	10.00
24. Барановські Соня і Мирон	5.00
Разом 24 датків на суму	$ 347.25
В першім списку було 182 датків на суму	1.252.25
Разом досі 206 датків на суму	$1.599.50

Дальші датки просимо слати на адресу: Patronat NTSH, c/o Mr. E. Bocys, 16 Bracondale Hill Rd., Toronto 4, Ont. або складати в кн. крамниці „Плай": "PLY" Co-op Ltd., 768 Queen St. W., Toronto 3, Ont. Canada.

ПЛЯНУЄТЬСЯ СТВОРЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ЗУАДК В ЮГОСЛАВІЇ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

могової акції, як також і повідомлення про саму акцію. Одним з перших індивідуальних жертводавців був д-р Осип Коропей, який пожертвував 100 дол. За ним прийшли інші. Перший список цих жертводавців буде вкоротці проголошений, а за ним інші. Одною з перших громад, відгукнулася на заклики, була громада в Ню Бронсвику. Богдан Тарнавський в листі до „Свободи" в цій справі пише: „Щоб допомогти нашим братам-українцям в Югославії, яких придавили біда і нещастя від землетрусу, в українській громаді в Ню Бронсвіку розпочато збіркову акцію. Вже кілька тижнів тому Сестрицтво, що діє при українській католицькій парафії, вислало на руки Архиєпископа Букатка сто долярів. Одночасно переслано і посилку з одягом. Парох, всесвіт. о. крилошанин Василь Танчак вислав даток від парафії в сумі 70 долярів і 30 долярів від себе особисто. На різдвяній „Просфорі", яка відбулася тут 11-го січня, зібрано між приявними 160 долярів і ці гроші негайно переслано. Таким чином невеличка громада українців в Ню Бронсвіку вже вислала потерпілим в Югославії братам 360 долярів. Збірка продовжується".

Подібні повідомлення наспівають з інших громад. Всі вони будуть вкоротці опубліковані.

Заклик Митрополії

На першій сторінці в цьому числі надрукований повний текст заклику Митрополита Амврозія Сенишина, який закликає до пожертв для потерпілих українців в Югославії та заряджує, щоб у найближчу неділю, 25-го січня, в церквах Філядельфійської Митрополії була переведена окрема збірка пожертв на ту ціль.

Заклик до пластунів

З окремим закликом до пластунів у вільному світі „сповнити ділом другий головний обов'язок пластуна — допомогти ближньому", звернулася Головна Пластова Булава, найвищий провід пластового руху в світі, за підписом голови Юрія Ференцевича та Олександри Юзенів. Вістка про цей заклик подана на іншому місці в цьому числі.

В усіх справах допомоги для потерпілих від землетрусу українців в Югославії звертатись до канцелярії ЗУАДК:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc., 5020 Old York Rd., Philadelphia, Pa. 19141.

Д-р Р. Кравчук очолив Відділ Т-ва за патріярхальний устрій УКЦ в Нюарку

Нюарк, Н.Дж. — В суботу, 3-го січня, тут у приміщеннях Народного Дому відбулися річні збори Відділу Т-ва за патріярхальний устрій УКЦеркви, в результаті яких обрано нову Управу з д-ром Р. Кравчуком на чолі. На зборах, після звітувань, доповідали ред. В. Качмар про положення УКЦеркви та ред. В. Пасічняк про фонд „Церкви в потребі". До очолюваної д-ром Р. Кравчуком Управи увійшли: В. Мартинець, Я. Лисинецький, І. Дзедзик, д-р В. Вірщук, ред. В. Качмар та Я. Яворський, а до К. Комісії: мгр. О. Олесницький, Н. Мандрусяк і О. Голинський. В зборах взяло участь біля 100 осіб.

УРЯД ЛИВАНУ ЗАПЕВНИВ жидів, що вони не мають чого лякатися і що уряд таврує динамітовий замах, що його терористи перевели проти жидівської школи в столиці Ливану Бейруті. У Ливані живуть 3.500 жидів, які запевняють, що вони є льояльними громадянами тієї арабської держави. Ливанський уряд вважає, що той динамітовий замах, який в минулу неділю пошкодив школу, але не мав людських жертв, був ділом провокаторів, щоб підбурити Ізраїль проти Ливану, ніби в обороні своїх земляків і одновизнавців.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ, ІНК.

ділиться потрясаючою вісткою з усім нашим Громадянством, що 19-го січня 1970 р. по короткій і важкій недузі відійшов у Вічність на 42-му році життя

сл. п. Проф. ЛЮБОМИР ГОРНИЦЬКИЙ

визначний піяніст, улюблений педагог, віце-президент УМІ і викладач музики на Лонг Айленд Університеті.

ПАНАХИДИ — в четвер і п'ятницю, 22 і 23-го січня 1970 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенню Литвина, 801 Springfield Avenue, Irvington, N.J.

ПОХОРОН в суботу, 24-го січня 1970 р. о год. 10-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. І. Хрестителя і після Богослуження на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Родині Покійного складаємо глибоке і сердечне співчуття.

ПРЕЗИДІЯ УМІ

У найглибшому смутку повідомляємо Українське Громадянство, що дня 19-го січня 1970 р. упокоївся в Бозі на 42-му році життя

КОНЦЕРТОВИЙ ПІЯНІСТ І ВИЗНАЧНИЙ ПЕДАГОГ

сл. п. ЛЮБОМИР ГОРНИЦЬКИЙ

Член Управи Клюбу Українських Абсольвентів Високих Шкіл у Ню Джерзі.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА КЛЮБУ

СПОРТ

Редагує В.Сохан

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СУАСТ-СХІД В НЮ ЙОРКУ

В суботу, 31 січня, о год. 2-ій по полудні в приміщенні УНДому в Ню Йорку при 140 Друга Евню відбудуться Загальні Збори Союзу Українсько-Американських Спортових Товариств, делегатури Української Спортової Централі Америки і Канади для східніх стейтів ЗСА. Порядок Зборів включає звіти уступаючої Управи та вибір нової Управи СУАСТ-Схід. Згідно з повідомленням Управи, яку очолює д-р Едвард Жарський, у випадку браку вимаганого статутом числа делегатів Загальні Збори відбудуться годину пізніше без огляду на число делегатів із повною правосильністю рішень.

БРІДЖОВА СЕКЦІЯ „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ"

Впродовж грудня м. р. змагання в „Дуплікейт Брідж" визначалися двобоєм за першенство вечора між найкращими бріджистами Ньюарку й околиці, а саме: інж. А. Лапичаком, проф. Є. Федоренком, д-ром Д. Стаховим, інж. Б. Жуком, інж. Б. Гайдучком та В. Гентишем. Однак теж інші бріджисти займали передові місця, випереджуючи вище названих першунів. Дуже відчувалось відсутність інж. М. Тарапацького, інж. З. Гловяка, д-ра Я. Ляшевича і М. Дзядова. Можна сподіватися, що вкоротці вони знову братимуть участь у змаганнях і будуть вирішувати першенство, якщо самі не займуть перших місць.

Подаємо вислідн змагань за грудень, згадуючи тільки тих, які осягнули найменше 50 процентових точок.

12 грудня 1969 (5 столиків):

	проц. точок
1 д-р Д. Стахів — інж. Б. Жук	67.4
2 інж. А. Лапичак — проф. Є. Федоренко	61.1
3 В. Гентиш — інж. Б. Гайдучок	52.1
4 проф. О. Андрушків — Ігор Хома	50.7
5 інж. В. Шерей — Л. Рудзінський	50.0

19 грудня 1969 (5 столиків):

1 інж. А. Лапичак — проф. Є. Федоренко	68.05
2 Д-р Д. Стахів — інж. Б. Жук	61.8
3 пані Л. Лапичак — О. Гентиш	57.6
4 В. Гентиш — інж. Б. Гайдучок	51.4
5 Ігор Хома — Л. Рудзінський	50.0

9 січня 1970 р. (3 столики):

1 інж. А. Лапичак — проф. Є. Федоренко	63.8
2 інж. Б. Гайдучок — Л. Лапичак	62.5
3 д-р Д. Стахів — інж. В. Жук	57.5

16 січня 1970 р. (4 столики):

1 д-р Д. Стахів — інж. В. Жук	65.6
2 і 3 проф. О. Андрушків — Л. Рудзінський	56.2
І. Пеленський — Б. Полянський	56.2
4 С. Хромовський — В. Юркевич	49.0

М. Яворський, ланковий „Ч. С."

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

24 Орчард Гіл Роуд, Джамейка Плейн. Доповідь виголосить д-р Зенон Матківський. Приготовляється відповідна мистецька програма.

В четвер, 22-го січня ц. р., в годині 12-ій вполудне відбулася перед новим сиїті голом в Бостоні церемонія піднесення українського національного прапору з нагоди „Українського Дня Незалежности", який проголосив мейор Кевін Г. Вайт. На церемонії були присутні місцький радний Фредерік С. Лангоне, Люїз Дей Гікс та інші представники міської управи.

Також Губернатор Франсіс В. Сарджент проголосив 22-го січня ц. р. „Український День Незалежности" в стейті Массачусетс.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Мейор м. Ню Гейвену п. Гайда Б. підписав проклямацію Українського Дня в присутності управи Відділу УККА в Ню Гейвені під проводом голови д-ра Михайла Снігуровича і визначив День 22-го Січня „Українським Днем" в м. Ню Гейвені. В цей день повівав на ратуші міста Ню Гейвену український національний прапор. В суботу 24-го січня відбудеться Бенкет у великій залі готелю „Парк Плаза". В часі його, промову про Січневі Акти виголосить генерал-полковник Павло Шандрук, який ці Січневі Акти боронив зі зброєю в руках. Другим промовцем буде Сенатор зі стейту Конектикат Томас Дадд, знаний як довголітній оборонець України в Конгресі ЗСА. В бенкеті заповіли свою участь чолові представники українського й американського світу зі стейту Конектикат.

В неділю 25-го січня, по урочистих Богослуженнях о год. 12:30 буде зложений вінок під обеліском перед будинком управи міста, де горить вічний вогонь, в пошану борцям - героям за волю України. В часі тієї церемонії, в якій візьмуть участь український комбатанти та молодь зі станиці ПЛАСТ-у та осередку СУМА, промовлятиме Посадник міста Ню Гейвен.

ПІТТСБУРГ, ПА. — Громадський Комітет Західньої Пенсильванії під проводом Відділу УККА в Піттсбургу, в 52 Річницю Проголошення Самостійности України, влаштовує в неділю, 25 січня ц. р. о год. 2:30 по полудні, в Карнегі Мюзік Голл Святочний концерт. Промову виголосить д-р Роман Малащук з Торонта. У мистецькій частині буде виступ хору „Прометей" з Філядельфії, під диригентурою Михайла Длябога та танцювальної групи з Дітройту, під керівництвом Гоанни Фон Драгінди-Кульчицької.

КАРТЕРЕТ, Н.Дж. (В.М.) — 13-го січня ц.р. в присутності української делегації, Михайло Товт, посадник міста Картерету, підписав проклямацію та проголосив 22 січня Українським Днем. Свято Соборности відбудеться 25-го січня о год. 3-ій по полудні в залі української католицької церкви Прч. Діви Марії при Розевелт Евеню. На святі доповідатиме п. Володимир Янів. Запрошується все українське громадянство Картерету й околиці до чисельної участи.

СКРЕНТОН, Па. — Об'єднання Американсько-Української Організації Східньої Пенсильванії відзначить 52-річчя УНРеспубліки в дні 1-го лютого ц.р., о год. 3-ій по полудні в залі „Сентрал Гайскул" при Норт Вашингтон Евню. Промови виголосять: в англійській мові Степан Поступак, член Політичної Ради УККА, в українській мові — о. д-р Степан Гриньох. Проклямації „Українського Дня" для міста Скрентону проголосить посадник Петерс. Мистецька частина буде виповнена хором „Прометей" з Філядельфії під керівництвом М. Длябоги.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Український Злучені Організації — Відділ УККА в Клівленді повідомляє, що для відзначення Січневих Актів влаштовує Святочну академію в неділю, 25 січня в год. 4-ій по полудні, в залі Чарлз Мичіган Гайскул. Промову виголосить проф. М. Степаненко. Мистецьку частину виповнить хор „Дніпро" під керуванням проф. Е. Садовського.

СТЕЙТ НОРТ ДАКОТА - БІСМАРК, Н.Д. — Заходами Філії УККА на Норт Дакоту д-ра Антона Жуковського і його дружини пані Святослави буде проведе слідуюче відзначення Січневих Роковин у стейті Норт Дакота: (1) Губернатор стейту Вілліям Гай проголосить 22-го січня Українським Днем в Норт Дакоті; (2) У всіх наших церквах буде відслужено спеціяльні Богослуження в намірені українського народу; (3) Порблено заходи, щоб на кількох американських радіостаціях в стейті Норт Дакота була пів-годинна програма, присвячена Січневим Роковинам, де головну промову виголосить д-р Антін Жуковський; (4) Вся американська преса в стейті Норт Дакота одержить т. зв. „прес-реліз" стейтової філії УККА про 22-ге Січня.

НЮАРК - ІРВІНГТОН, Н. Дж. — Роковини 22-го Січня 1918-19 рр. будуть відзначені в неділю 25-го січня о год. 5-ій по полудні в залі Ірвінгтон Гай Скул. В програмі беруть участь: проф. д-р Всеволод Ісаїв — промова, оперна співачка Г. Андреадіс, піяністка Марта Цибик, Хор української католицької церкви св. Ів. Хрестителя та молодь Пласту і СУМА.

ПАССЕЙК, Н.Дж. — Відділ УККА в Пассейку, що його очолює пані Марія Стефанів, підготовляє урочисте відзначення Проголошення тому 52 роки незалежности Української Народньої Республіки і 51 рік Соборности Української Держави. В дні 22-го січня будуть вивішені на урядових міських домах в містах Пассейку і Кліфтоні українські прапори, посадники цих міст проголосять Проклямацію „Українського Дня". В місцевій американській пресі, передусім „Геральд Ньюз" появляться інформаційні статті про Січневі Акти. Святочна Академія відбудеться в дні 25-го січня в годині 6-ій вечером в залі Української Централі, що міститься при 240 Говп Евеню в Пассейку. Святочну промову виголосить адвокат Мирослав Смородський. В мистецькій частині виступить: скрипковий ансамбль, зложений з молоді Пассейку, під проводом свого професора Володимира Цісика і ансамбль бандуристів 49-го Відділу ООЧСУ в Гемстеті ім. Костя Місевича, що ним диригує о. Сергій К. Пастухів. Декламуватиме учень „Рідної Школи" в Пассейку Петро Гнатюк.

ВИППАНІ, Н.Дж. — Місцевий Відділ УККА повідомляє, що з нагоди Січневих Річниць у місцевій церкві буде відслужена урочиста Служба Божа в дні 25-го січня. Того ж дня о год. 4-ій в парафіяльній залі відбудеться Святочна Академія, в програму якої входять мистецькі виступи. Доповідь виголосить ред. Василь Пасічняк.

ВИЛЛІМЕНТИК, Конн. — Святочна Академія відбудеться під проводом місцевого Відділу УККА, що його очолює М. Тимків, в дні 1-го лютого ц.р. в залі Українського Народного Дому. Промову виголосить представник Екзекутиви УККА, а мистецьку частину виповнить Ансамбль Осередку СУМА в Ню Йорку „Верховинці" під керівництвом О. Гензи.

В інших українських громадах або вже відбулися святкування — як в Джерзі Сіті, Н.Дж., — або як у Вашінгтоні, Д.К., Гартфорді, Конн., Міннеаполісі, Мін., Янгставні, Огайо, Рочестері, Сиракюзах і Боффало, Н.Й. та інш. місцевостях переводиться підготовка, про що буде повідомлено додатково.

Мусимо підкреслити, що відзначування історичних січневих подій в Україні в цьому році відбуватимуться під знаком масової участи нашої молоді в програмах святкувань.

В святочних Академіях ще візьмуть участь нечисленні вже учасники й співтворці Січневих Актів, як живі свідки державного відродження України.

Франція доставить Лібії 100 джетів — ЗСА зголосили протест

Париж. — Військовий міністер Мішель Дебре признав на Комісії для військових справ у французькому парляменті, що французький уряд підписав договір з Лібією про доставу Лібії 100 воєнних літаків найновішого типу „Міраж", перекресливши таким чином попереднє заперечення збоку офіційних французьких кіл, наче би Франція плянувала продати Лібії 50 джетів. Водночас Дебре рішуче боронив цю трансакцію, таврючи її критиків, як „гіпокритів". Мовляв, інші держави доставили на Близький Схід стократно більше зброї, ані ж це зробила Франція і ніхто ж не обурювався, а „англо-саси" пропонували Лібії зброю, тільки вона її не захотіла. Лібія прийняла передумову, яку поставила Франція, щодо припинення допомоги арабським партизанам в сусідній африканській країні Чад і не підтримування подібних диверсій в інших сусідніх державах (Тунісі). Мішель Дебре висловив переконання, що до часу, поки Франція передасть Лібії більшу частину замовлених літаків — на Близькому Сході настане мир, у справі якого Франція вживає особливих наполегливих заходів. Критика французького міністра була насправді звернена проти З'єднаних Стейтів, хоч він не назвав їх. Тиждень тому французький міністер закордонних справ Моріс Шуман запевнив американського амбасадора Сарджента Шрайвера у Парижі, що Франція продасть Лібії тільки „обмежене" число літаків.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

Проф. ЛЮБОМИР ГОРНИЦЬКИЙ, член УНС Відд. ч. 25 в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер 19 січня 1970 р., після короткої недуги, на 42 році життя. Нар. 1927 р. в Бєску, Польща. Похорон — в суботу, 24 січня 1970 р. з пох. зав. Литвина до церкви св. І. Хрестителя в Ньюарку, Н. Дж., а опісля на Укр. Правосл. Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж. В глибокому смутку залишив маму Стефанію та близьку і дальшу Рідню тут і на Україні.
Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

АНДРІЙ ПРОНИК, член УНСоюзу Відд. 230 Б-ва св. І. Хрестителя в Йонгстон, Огайо, помер 3 січня 1970 р. на 74 р. ж. Нар. в Добромилі, Україна, став членом УНС в 1941 р. Полишив у смутку дружину Олену, 2 доньки: Луїс і Дартея та 2 внуків. Похорон відбувся 7 січня 1970 р. з церкви св. Тройці на цвинтарі Кальварія в Йонгставн, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!
П. Ліщак, секр.

ТЕОДОР ЗОПКО, член УНС Відділ 67 Т-ва Запор. Січ в Ансонії, Конн., помер 28 грудня 1969 р. на 73 р. ж. Нар. в Колоколин, пов. Рогатин, Україна, став членом УНС в 1917 р. Полишив у смутку дружину Марію, 1 сина і 4 дочки та внуків. Похорон відбувся 1-го січня 1970 р. на цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Дерби, Конектикат.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Пепюк, секр.

MICHAEL VERES, член УНСоюзу Відд. 8 Т-ва Подільська Січ в Йонкерс, Н. Й., помер 25 грудня 1969 р. на 46 р. ж. Нар. в Йонкерс, Н. Й., став членом УНС в 1942 р. Полишив у смутку сестру Катерину і брата Петра. Похорон відбувся 29 грудня 1969 р. на цвинтарі св. Посифа в Йонкерс, Н. Й.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Мандзій, секр.

ТЕКЛЯ ТАРАС, членка УНС Відд. 130 Б-ва св. Володимира в Ню Йорку, Н. Й., померла 22 листопада 1969 р. на 74 р. ж. Нар. в с. Замче Муроване, пов. Сокаль, Україна, стала членкою УНСоюзу в 1940 р. Полишила в смутку 2 дочки: Анну і Ольгу. Похорон відбувся 25-го листопада 1969 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.
Вічна Їй Пам'ять!
О. Стешин, секр.

МАРІЯ ХРЕПТОВСЬКА, членка УНС Відд. 399 Т-ва Леви в Чікаго, Ілл., померла 21 грудня 1969 р. на 70 р. ж. Стала членкою УНСоюзу в 1955 р. Полишила в смутку сина з родиною. Похорон відбувся 23-го грудня 1969 р. на цвинтарі св. о. Миколая в Чікаго, Ілл.
Вічна Їй Пам'ять!
Р. Б. Прицхан, секр.

МИКОЛАЙ ІВАНЦЬО, член УНС Відд. 176 Т-ва Т. Шевченка в Чікаго, Ілл., помер 27 грудня 1969 р. на 78 р. ж. Нар. в с. Тира Волоська, пов. Снянк, Україна. Став членом УНС в 1920 р. Полишив у смутку дружину Анну, сина Івана, 2 дочки: Параскевію і Ірину. Похорон відбувся 30 грудня 1969 р. на цвинтарі Мт. Говп в Файрфілд, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Остап, секр.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1 ІНЧ ЧЕРЕЗ ОДНУ ШПАЛЬТУ за культурні імпрези (академії, посмертні згадки, розшуки, подяки) — $2.00
1 ІНЧ ЧЕРЕЗ ОДНУ ШПАЛЬТУ за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. д.) — $3.00
1 ІНЧ ЧЕРЕЗ ОДНУ ШПАЛЬТУ ЗА ПОЛІТИЧНІ ОГОЛОШЕННЯ (виборчі кампанії) — $4.00
ОГОЛОШЕННЯ ЧЕРЕЗ 8 ШПАЛЬТ (ціла сторінка) по — $3.00
за інч за кожного рода оголошення
ВИГОТОВЛЕННЯ КЛІШЕ на одну шпальту — $4.75
ВИГОТОВЛЕННЯ КЛІШЕ на дві шпальти — $6.50

ОГОЛОШЕННЯ НА ЧЕРГОВЕ ЧИСЛО (2 ДНІ ПЕРЕД ПОЯВОЮ) ПРИЙМАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ДО 12-ої ГОДИНИ ДНЯ

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ всі організації, установи і поодинокі особи, які довгують за оголошення, що адміністрація буде змушена відкинути чергове оголошення, доки не будуть вирівняні попередні рахунки.

„ДРУКАРСЬКИЙ ЧОРТИК"

Химерний „друкарський чортик" трапився — щоб не згадувати інших — в надрукованому у „Свободі" з 21-го січня листі до редакції Вол. Нагірного. Речення, що ним починається другий уступ того листа має звучати: „Вважаю за необхідне заявити, що я ніколи не висловлював такого роду думки, тим більше, що вже саме формулювання . . ." і дальше, як надруковано.

У надрукованому в „Свободі" з 20-го січня повідомленні про Січневі Роковини в Джерзі Сіті має бути, що сцену оформив Володимир Кух.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 25-го СІЧНЯ 1970 р.

ФЛІНТ, Міш. Річні збори 303 Відд. о год. 1-ій по пол. в залі УНДому. Присутність членів конечно побажана. — В. Лещук, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Річні збори Т-ва Запор. Січ — 192 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі, при 231 Кінг вул. На порядку: звіт уступаючої Управи та вибір управи на 1970 р. Рівнож буде вибір делегата на 27 конвенцію УНСоюзу. Проситься членство взяти участь. — М. Кривка, предс., Яр. Сени... секр.

НЕДІЛЯ, 8-го ЛЮТОГО 1970 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Т-ва Д. Вітовського — 375 Відд. о год. 12-ій дня в Укр. Клюбі, 847 N. Franklin St. На порядку: 1. Відкриття. 2. Вибір предс. і секр. 3. Відчитання протоколу з попер. зборів. 4. Звіт уступаючої Управи. 5. Дискусія над звітами. 6. Звіт Контр. Комісії і уділення абсолюторії. 7. Вибір нової Управи на 1970 р. 8. Внески і запити. 9. Закриття. По річних зборах відбудуться місячні збори, на яких відбудеться вибір делегатів на 27 Конвенцію УНС. — В. Василюк, гол., І. Даніківський, кас., Н. Тарнавський, секр.

ТАРЗАН, Ч. 6310. Нікко не знав тайни отрути.

Хитрий Нікко, не був, Тарзане, дуже мудрий! Він від довшого часу мав прищі в роті, а тільки чистим ротом може пити отруту „дедо" . . . і жити!

Це, приятелю Гіво, стало для всіх виразним доказом! Твій чванькуватий муж - „обія" не мав чорної магії, якої ти повинен був боятися! Він вже не живе!

Ми, сотнику Дикий Коте, радше затямимо собі це, як самогубство на африканський лад, а не як убивство!

Згода! Тепер пригадую собі історію, яку оповідав мій дідо, що таке вожді навахів робили своїм знахурям, які спричиняли клопіт, — ми можемо покористуватися цим!